

NOAH E. COTSEN LIBRARY OF
YIDDISH CHILDREN'S LITERATURE

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
N O. 06114

KINDER

H. Barkan

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

הַלְלוּתָה

מעשיות

פָּנָן ז. בָּאָרְקָאָן

אֲרוֹן־סֶגֶב פָּן פָּאָרְלָאָג "אַרְבָּעָטָעָר־דִּינָג"
בֵּיִם בִּילְדוֹנְגָס־קָאָמִיטָעָט פָּן אַרְבָּעָטָעָר־דִּינָג
[נוֹוְדִיאָרָק, ג. י.]

KINDER

Stories

By H. BARKAN

Copyright 1951, by

THE EDUCATIONAL DEPARTMENT
OF THE WORKMEN'S CIRCLE

175 East Broadway
New York 2, N. Y.

Manufactured in U. S. A.

Designed by J. Kaminsky Art Printing
New York, N. Y.

די קלײַנָּע מאמע

פִּינְגָּלֶע אַיז אַ קלְיָין מִידְעָלֶע, אַ מִידְעָלֶע פֿוֹן
זַיבָּן יָאָר. פִּינְגָּלֶע נִימָּט אַיז שְׁוֵל, זַי לְעַרְנָט יִדְיִיש.
זַי אַיז אַ גּוֹט יִדְיִיש מִידְעָלֶע.

פִּינְגָּלֶע הָאָט אַ קלְיָין בְּרוֹדְעָרֶל, אַ בְּרוֹדְעָרֶל פֿוֹן
אַיז יָאָר. אָז פִּינְגָּלֶע קּוֹמֶט פֿוֹן שְׁוֵל — וּעַט זַי: די¹
מַאֲמָע לְעַרְנָט אַיר בְּרוֹדְעָרֶל. זַי לְעַרְנָט אִים שְׂטִיָּין,
זַי לְעַרְנָט אִים גִּינָּן. זַי זַאנְט:

— „אַלְיָין, אַלְיָין, וּעַט בְּעַרְעָלֶע שְׂטִיָּין.

אַלְיָין, אַלְיָין, וּעַט בְּעַרְעָלֶע גִּינָּן.“

פִּינְגָּלֶע זַאנְט:

— „מַאֲמָע, אַיך וּוַיְל זַיְן אַ מַאֲמָע. אַיך וּוַיְל
לְעַרְנָנוּ בְּעַרְעָלָנוּ גִּינָּן.

זַאנְט די מַאֲמָע:

— „גּוֹט, מִינְן קִינְד, זַי אַ מַאֲמָע, זַי אַ יִדְיִיש
מַאֲמָע.“

זַאנְט פִּינְגָּלֶע צָו אַיר בְּרוֹדְעָרֶל:

— „אַלְיָין, אַלְיָין, וּעַט בְּעַרְעָלֶע שְׂטִיָּין.

אַלְיָין, אַלְיָין, וּעַט בְּעַרְעָלֶע גִּינָּן.

אַיִינָם, צְוַיִּי, בְּעַרְעָלֶע, שְׂטִי!²

אַיִינָם, צְוַיִּי, בְּעַרְעָלֶע גִּי!

אַיִינָם, צְוַיִּי, דְּרִיכִי, פִּיר.

אַ לְעָבָן אוֹיפָת דִּיר.“

אַזְּוִי אַיז פִּינְגָּלֶע אַ קלְיָין מַאֲמָע. זַי אַיז אַ קלְיָין
נָע יִדְיִיש מַאֲמָע. אָזָן בְּעַרְעָלֶע שְׂטִיָּין, אָזָן בְּעַרְעָלֶע
גִּינְט.

אַ יִדְיִיש מִידָעָה

אמאל איז געווען אַ קלײַן מִידָעָה
לע, אַ קלײַן יִדְיִיש מִידָעָה. זֶ
אייז אלט געוואָרָן זַיבּוֹן יָאָר. הָאָט
אַיד מאָמָע גַּעֲזָאנְט:
— „הָעָרָה, מִינֵּן מִידָעָה, הָעָרָה.
אוֹ אַ יִדְיִיש מִידָעָה אַיז זַיבּוֹן יָאָר
אלט, דָּאָרָף זֶ נַּיְזָן אַיז שׁוֹל. זֶ
דָּאָרָף נַּיְזָן אַיז דָּעָר יִדְיִישָׁר שׁוֹל. זֶ דָּאָרָף קַעַנְעָנוּ
יִדְיִיש.“

הָאָט דָּאָם מִידָעָה גַּעֲזָאנְט:

— „נַּיְזָן, מאָמָע, אַיד ווֹיל נִימְט, אַיד ווֹיל נִימְט נַּיְזָן
אייז שׁוֹל. אַיד האָבָּדִיך לִיבּ, אַיד ווֹיל זַיְנָן מִיטָּדִיר.
אַיד האָבָּדִיך לִיבּ דָּעָם פָּאָפָּא, אַיד ווֹיל זַיְנָן מִיטָּדָעָם פָּאָ
פָּא. אַיד האָבָּדִיך לִיבּ דָּעָם זַיְדָן אוֹן דִּיבּ בָּאָבָּעָ, אַיד ווֹיל
זַיְנָן מִיטָּנוּ זַיְדָן אוֹן מִיטָּדָעָם בָּאָבָּעָ.“

הָאָט דִּיבּ מִאָמָע גַּעֲלָאָכְט אוֹן גַּעֲזָאנְט:

— „מִינֵּן גּוֹט מִידָעָה, מִינֵּן לִיבּ מִידָעָה. דָו
הָאָסְטָן לִיבּ דִּיְזָן מִאָמָע? דִּיְזָן מִאָמָע אַיז אַיד אוֹן זֶ

קען יידיש. דו האסט ליב דיין טאטן? — דיין טאטע
אייז א ייך און ער קען יידיש. און דיין ווידע קען יידיש,
אונ דיין באבע קען יידיש. און דו, מײַן קינד, ביסט
אַ יידיש מיידעלע, דארפֿסְטוֹ אויך קענען יידיש."

האט דאס מיידעלע געאנט:

— „יא, מאמע, גומ, ביסט גערעכט, ביסט גע-
רעכט. איך בוּ אַ יידיש מיידעלע, איך דארפֿ קענען
יידיש אָזוי ווי מײַן טאטע און מײַן מאמע, אָזוי ווי
מײַן זיידע און באבע.”

אונ דאס יידיש מיידעלע אייז אָזועק איז דער
יידישער שוּל.

אַ מִילֵּיאָן

פִּינְגָּלֶעָ אַז פִּיר יָאָר אַלְט. זַי האט זַיְעָר לִיב
פָּעָנִים. וּזְעָן זַי שְׁמִיטָה אַוִית אַז דַּעַר פְּרִי זַאֲגָט זַי צַו
דַּעַר מַאֲמָנוֹן:

— „מאמע, ניב מיר אַ פָּעָנִי.”

בְּנֵי טָאג זַאֲגָט זַי וּוּדָעָר:

— „מאמע, ניב מיר אַ פָּעָנִי.”

אונ אַז אָזונָט זַאֲגָט זַי וּוּדָעָר:

— „מאמע, ניב מיר אַ פָּעָנִי.”

אייז אַ מָּאָל נִימְתָּ אַיך דַּי מַאֲמָע אַ פָּעָנִי אַז אַ מָּאָל
נִימְתָּ זַי אַיך נִימְתָּ. אַז דַּי מַאֲמָע זַאֲגָט אַיך:

— „אַ קְלִיּוֹן מִיְּדָעָלֶעָ דָּארָפּ נִימְתָּ קִיּוֹן סְךָ פָּעָנִים.”

עַנְטֶפְּעָרֶט פִּינְגָּלֶעָ:

— „אַיך נִעְמָנָת נִימְתָּ דַּי פָּעָנִים פָּאָר מִיר, מַאֲמָע,

דַּי פָּעָנִים קְלִיּוֹבּ אַיך. דַּי פָּעָנִים בָּאַחֲאַלְטָ אַיך.”

אונ דאס מִיְּדָעָלֶעָ טוֹט טַאַקָּע אָזוי. אַז דַּעַר טָאָ-

טע אַדער די מאָמע ניבּן אַיר אַ פֿעְנִי, באַהֲלַט זַי
דאָם.

פֿיגַעַלְעַ האָט לֵיבּ אַלְעַ מַאְלַ צוֹ צִיְּלוֹן אַיר גַּעַלְטַ
אַבעַר זַי קַעַן עַס נִיט אַיבּעַרְצִילַן.
די מאָמע לַעֲרֵנַט זַי אָוּן לַעֲרֵנַט זַי, אַבעַר זַי אַיז
בְּלוּזַ פֿידַ יַאֲרַ אַלְטַ, גַּעַדְעַנְקַט זַי נִיט גַּוּט. די מאָמע
צִיְּלַט אַיבּעַר פֿיגַעַלְעַם פֿעְנִים:
— “איינַס, צֻווִּי, דְּרוּיַי, פֿוּרַי, פֿינַתַּ, זַעַקְמַן, זַיְבַּן, אַכְטַן,
נִיןַן, צַעַן, עַלְתַּ, צְוַעַלְתַּ.” אָוּן די מאָמע צִיְּלַט וּוּיַיַּ
טַעַר.

אַבעַר פֿיגַעַלְעַ צִיְּלַט אַזְוִי:
— “איינַס, צֻווִּי, דְּרוּיַי, פֿוּרַי, פֿינַתַּ, זַעַקְמַן, זַיְבַּן,
אַכְטַן, נִיןַן, צַעַן, עַלְתַּ... הַוְנֶדְעָרַט... טַוּוֹנַט... אַ
מִּילְיאָן!...”

לאָכְט די מאָמע אָוּן לאָכְט:
— “אַ, מִין מִידְעַלְעַ, מִין טַיְעַרְעַ מִידְעַלְעַ, בִּיסְט
אַזְוִי רַיְיךָ, בִּיסְט אַזְוִי רַיְיךָ, דוֹ האָסְט אַ מִּילְיאָן —
בִּיסְט רַיְיכָר פֿוּן דִּין טַאַטְעַ-מָאָמע.

א זיסע זאָד

בערעלע איז א קלונג יונגעלאַע. ער איז אויך א גוט
יונגעלאַע.

בערעלע איז קלונג און גוט און ער האט זיער ליב
זין מאַמְּעָן.

איין מאָל וויל בערעלע ניון איין שול. ער נעמט
ניון בוד, ער נעמט זין העט, ער נעמט זין בלײַפֿעַ
דעָר און ער זאנט:

— „מאַמְּעָן, ניב מיר א זיסע זאָד.“
ניט אים די מאַמְּעָן א זים קיבעלָע. קוקט בערעלע
אוֹפֶּן זיסן קיבעלָע און ער זאנט:

— „ניין, מאַמְּעָן, אָד וויל ניט קיון קיבעלָע. דאס
קיבעלָע איז זים, אָבעָר אֵיך וויל א זיסערע זאָד.“

ניט אים די מאמע א צוקעל. קוקט בערעלע
 אויפֿן צוקעל און זאגט:
 — „ניין, מאמע, איך וויל ניט קיין צוקעל. דאס
 צוקעל איז זים, אבער איך וויל א זיסערע זאָך.“
 ניט אים די מאמע האניך. קוקט בערעלע אויפֿן
 האניך און ער זאגט:
 — „ניין, מאמע, איך וויל ניט קיין האניך. האניך
 איז זים, אבער איך וויל א זיסערע זאָך.“
 וואנדערת זיך די מאמע. זי וואנדערת זיך און
 זאגט:
 — „וואָס רעדסונג, בערעלע, וואָס איז זיסער פון
 האניך?“
 לאכט בערעלע:
 — „כּאַ-כּאַ-כּאַ, מאמע. א מאמעס קוש איז זיך
 סער פון האניך.“

א בריוועלע

הערשעלע איז אכט יאר אלט. ער האט ליב זיין
 טاطן, ער האט ליב זיין מאמען.
 הערשעלע לערנטן יידיש. ער ניט איז דער יידיש
 שער של. ער קען שיין רעדן יידיש. ער רעדט יידיש
 מיט זיין לערער, ער רעדט יידיש מיט זיין טاطן, ער
 רעדט יידיש מיט זיין מאמען, ער רעדט יידיש מיט זיין
 זידן, ער רעדט יידיש מיט זיין באָבען און ער ליענט
 און שריבט יידיש.
 איין מאָל איז הערשעלעם טاطע אַוועקגעפֿארן.
 ער איז געפֿארן קיין באָסטאנ. ער איז געווען איז באָס-
 טאן פֿינְט טעג. הערשעלע האט געוואָלט זיין זיין

טאטן. ער האט געוזאַלט רעדן מיט זיין טאטן. אָבער זיין טאטע אוּ געוווען אין באַסטען. האט הערשעלע געבענקט, געבענקט און ער האט געשריבן אַ בריך וועלע.

הערשעלע האט געשריבן :

„ליבער פֿאַטער :

איך בענק נאָך דיר, איך וויל דיך זען. איך האב דיך ליב, קומ באָלד אהיכם. מײַן שׂוועסטערל זיסעלע פרעוגט :

— „מאַמע, זוֹאוּ אוּזְעַר דער טאטע ? ”

זִי זוכט דיך אונטערן שטול, זִי זוכט דיך אונטערן בעט, זִי זוכט דיך אומעטום. קומ באָלד אהיכם, טאטע. איך קוּשׁ דיך.

דִּין זוֹן הַעֲרֵשָׁלָע”.

האט דער פֿאַטער גענטפֿערט :

— „ליבער זוֹן :

אַ דאנַק דיר פֿאַר דִּין יִדְיִיש בְּרוּוּעַלְעַ. וּאַס טוּסְטָן, הערשעלע ? וּאַס טוּט די מאַמע ? וּאַס טוּט זיסעלע ? גְּרִים דער מאַמען אָון זיסעלען. זַי אַ גּוֹט יִנְגְּעַלְעַ. איך קומ באָלד אהיכם. איך קוּשׁ דיך. דִּין פֿאַטער בעני.”

די טעג פֿוֹן דער ווֹאָד

עטעעלע אוּזְיַבְנַן יִאָר אַלְטַן. זִי האט אַ ברודערל, מאַטעלע. מאַטעלע אוּזְדִּרְיַן יִאָר אַלְטַן. ער אוּזְיַיְעַר אַ קלְוָן יִנְגְּעַלְעַ. עטעעלע לְעַרְנַט זֶד אַין דער יִדְיִישָׁעַר שָׁוֹלְן. אַין

מאלּ האט זי געלערגנט אין שולּ די טעג פון דער
וואר. דער לערער האט געוואגט:
— “קינדרער, אַ וואָר האט זיבּן טעג. די זיבּן טעג
פון דער וואָר זייןען:
זונטיך, מאָנטיך, דינסטיך, מיטוואָר, דאנערשטיך,
פרײַטיך, שבת.

עטעלע האט דאס באָלְד אויסגעַלְעַרְגַּט. זי האט
דאָס געקענְט זאגּן גוט. אַבעָר ניט אלּע קינדרער
האָבּן דאס באָלְד אויסגעַלְעַרְגַּט. ניט אלּע האָבּן
דאָס געלענְט באָלְד זאגּן גוט. אַנדערע האָבּן נָאָר
געוואגט:
זונטיך, מאָנטיך, דינסטיך, מיטוואָר... פרײַטיך,
שבת.

אוֹן זיִ האָבּן ניט געוואגט “דאנערשטיך”.
אנדרע האָבּן געוואגט:
זונטיך, מאָנטיך, דינסטיך, מיטוואָר, דאנערשטיך,
... שבת.

אוֹן זיִ האָבּן ניט געוואגט “פרײַטיך”.
איַז עטעלע געקומען אַהֲיָם אוֹן האָט געלערגנט
מאָטעלען די זיבּן טעג פון דער וואָר. מאָטעלע
האָט דאס ניט געקענְט זאגּן. איַז עטעלע געוואָרָן
ביּוֹ אַוִּית אִים. זי האָט געַשְׁרִיעָן אַוִּית אִים. האָט דאס
קלונְג יִנְגַּעַלְעַי געוואגט צו אַיד:
— “דוֹ דארפֿסְט ניט שרייעַן אַוִּית מֵיר, עטעלע.
דוֹ בִּיסְט זיבּן יָאָר אלְט, דארפֿסְטוֹ קעַנְעַן זיבּן טעג
פון דער וואָר. אַבעָר אַיד בֵּין נָאָר דָּרְיִי יָאָר אלְט,
דָּאָרָת אַיד קעַנְעַן נָאָר דָּרְיִי טעג פון דער וואָר.
אוֹן מאָטעלע האָט זיך אויסגעַלְעַרְגַּט:
זונטיך, מאָנטיך, דינסטיך...

די ליבע מאמע

א קליען מידעעלע איז גענאגען אין נאם. זי איז
גענאגען, גענאגען, בייז זי האט פארבלאנדזשעט.
האט דאס מידעעלע זיך צעווינט:
— „מאמע, מאמע! וואו ביסטן, מאמע? נעם
מיך אהיים!“
אין נאם איז גענאגען א פרוי. די פרוי האט געוזן,
או דאס מידעעלע ווינט, האט זיך געוזנט:
— „קומ אהער, מידעעלע, קומ אהער, קומ צו מיר
אין שטוב!“
און די פרוי האט געומען דאס מידעעלע פאר
א האנט און זיך געפירות צו זיך אין שטוב.

לעבן שטוב זינגען געווען קליגען קינדרער. די
קינדרער האבן זיך געשפילט. או זיך האבן געווען א
ווײַינענדיך מיידעלע, האבן זיך געיזנט:
— „שא, מיידעלע, שא! קומ, שפֿיל זיך מיט
אונדונג. נא דיר, מיידעלע, שיינע זאכן!“

או זיך האבן אויר געגעבן שיינע, טיערעד זאבן.
איין מיידעלע האט אויר געגעבן א ליאלקע. איין
מיידעלע האט אויר געגעבן א בוך, א שיין בוך מיט
שיינע בילדער. איין מיידעלע האט אויר געגעבן קאָר-
רעַן. איין מיידעלע האט אויר געגעבן א בעטעלע
פֿאָר דער ליאלקע. איין מיידעלע האט אויר געגעבן
א שיין טעלערל און א לעפֿעלע און א נאָפֿעלע. אלע
קינדרער האבן אויר געגעבן שיינע, טיערעד זאבן.
דאָס מיידעלע אויז געווארן פרילעך. די קינדרער
האָבּן געטאנצט און געזונגען, אוֹן זיך האָט אוֹיך גע-
טאנצט און געזונגען.

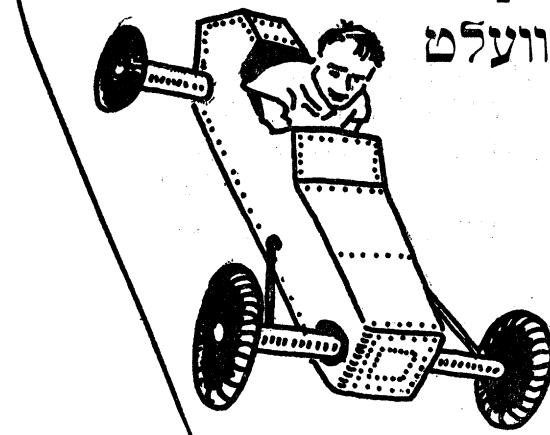
פלוצלונג האָט דאָס מיידעלע דערזען אויר מאָמען.

— „מאָמע! אָ, מײַן מאָמע!“ —

האָט זיך געשרידי געטאגן. זיך האָט איבערגעלאָזט
די קינדרער. זיך האָט איבערגעלאָזט די ליאלקע. זיך האָט
איבערגעלאָזט דאָס בוך מיט די שיינע בילדער. זיך
האָט איבערגעלאָזט די קאָרעלן. זיך האָט איבערגע-
לאָזט דאָס בעטעלע. זיך האָט איבערגעלאָזט דאָס שייד-
נע טעלערל מיטן לעפֿעלע און נאָפֿעלע. זיך האָט
איבערגעלאָזט אלע טיערעד זאָבן און אוֹיך אָוועקנעלאָפֿן
צְוּ דָעֵר טִיעָרֶס טָעֵר זָאָךְ אַיְן דָעֵר וּוּלְטָ:

צְוּ אוֹר לִיבָּר מַאָמָעָן.

ארעלע פֿאַרט אָרוּם איְבָּעֶר דָּעֵר וּוּלְט

ארעלע איז א קליען
יינגעעלע פון פינפֿ יאָר.
ער האָט זיַעַר לִיב
אָרוּמְצָוְגִּין אָוֹן זָעַן אָ
סְּדָּקָן. אִין מָאָל
זָאנְטָן אָרְעַלְעָ צָו זִין
טָאָטָן:

— „טָאָטָן, קַוְּתַּה מִיר אָ קְלִיְּנָעָם אַוִיטָּמָאָבִיל.
אִיך וּוְיל פֿאָרָן איְבָּעֶר דָּעֵר וּוּלְט, אִיך וּוְיל זָעַן שִׁינְעָן
זָאָכָן.“

הָאָט אָרְעַלְעָ גַּעֲבָעָטָן, גַּעֲבָעָטָן, בֵּיז דָעֵר טָאָטָן
הָאָט אִם גַּעֲקִיְּפַט אָן אַוִיטָּמָאָבִיל.

הָאָט אָרְעַלְעָ זִין אַיְגָעָנָעָם אַוִיטָּמָאָבִיל. אָוֹן
ער קָעָן שְׁוִין זָעַן דִּי גַּאנְצָע וּוּלְטָן. עָר פֿאָרָט אָרוּם
אִין שְׁטָאָט, עָר פֿאָרָט אָרוּם אִין דָאָרָת, עָר פֿאָרָט
אָרוּם אִין פְּעַלְד, עָר פֿאָרָט וּוֹאָהָן עָר וּוְיל.

עָר הָאָט אָ בּוֹךְ מִיט בִּילְדָעָר. קַוְּקַט עָר אָוֹן קַוְּקַט
אוּוְתָּה דִּי בִּילְדָעָר. עָר קַוְּקַט אוּוְתָּה דִּי בִּילְדָעָר פָּוּן שְׁטָאָטָן
אָוֹן דָאָרָת, פָּוּן פְּעַלְד אָוֹן וּוּאָלְד אָוֹן נָאָרָטָן אָוֹן פְּלוֹיצָן
לוֹונָגָן נִימְט עָר אָ זָאָגָן:

— „נוֹ, אִיך פֿאָר, אִיך וּוְלְ בָּאָלְד דָאָרָט זִין!“
אָוֹן עָר זַעַט זִיךְ אָרְיִין אִין זִין אַוִיטָּמָאָבִיל.
עָר פֿאָרָט אָוּוּקָן גִּידְגִּיד אָוֹן בָּאָלְד אִין עָר שְׁוִין
דָאָרָט — אִין שְׁטָאָט, אָדָעָר אִין דָאָרָת, אִין פְּעַלְד,
אִין וּוּאָלְד, אָדָעָר אִין נָאָרָטָן.

איין מאַל האָט ער געזאנט דער מאַמען :

— „מאַמע, איך פֿאָר אָוועָק אוּפָה אַ גאנצָן טָאג,
מְאָרְגָּן וּוּלְ אִיךְ קְוֹמָעָן צְוִירִיק.“

— „אוּפָה אַ גאנצָן טָאג?“ — האָט די מאַמע גַּעַד
פֶּרֶעֲגַט, — „וּוֹאַחַיָּן פֿאָרְט מֵין אַרְעַלְעַ אָוּפָה אַ גאנצָן
טָאג?“

— „אִיךְ פֿאָר קִיּוֹן עַנְגָּלָאנְד“, — האָט אַרְעַלְעַ
געַעַטפֶּרֶט.

אוֹן ער אוּזָאָוָעָק צַו דָּעַר מַאְשִׁין, האָט זִיךְ אַרְיִינְ-
גַּעַזְצָט אוֹן גַּעַזְצָט :

— „פֿאָר, מַאְשִׁינְדָּעָלְעַ, פֿאָר! פֿאָר קִיּוֹן עַנְגָּ-
לָאנְד!“

אוֹן אַרְעַלְעַ אַיְזָאָוּקָגָעָפָאָרוֹן קִיּוֹן עַנְגָּלָאנְד. אַבָּעַד
ער אוֹז בָּאַלְד צְוִירִקָּגָעָקוּמָעָן.

ער האָט אַיְזָ שְׁטוּב גַּעַקְוִישָׁת די מאַמען אוֹן גַּעַד
זָאָגָט :

— „הָעַלְאָ, מאַמע, וּוָאָם מַאְכְּסָטוֹ? וּוָאָם מַאְכְּט
דָּעַר טָאָטָע?“

— „וּוָאָם, בִּיסְטַ שְׁוִין גַּעַוְועָן אַיְזָעָלָאנְד?“ —
זָאָגָט די מאַמען.

— „יָאָ, אִיךְ פֿאָר גִּיךְ“, — עַנְטֶפֶּרֶט אַרְעַלְעַ, —
„אִיךְ הָאָב אַ גּוֹטָן אַוִּיטָאָמָּאָבִיל“. אַזְוִי
אַזְוִי פֿאָרְט אַרְעַלְעַ אַרְוּם אַפְּטַ אַבְּעָר דָּעַר וּוּלְטָמָן.
אַדְעַר ער פֿאָרְט קִיּוֹן יִשְׂרָאֵל, אַדְעַר ער פֿאָרְט
קִיּוֹן עַנְגָּלָאנְד, אַדְעַר ער פֿאָרְט קִיּוֹן כִּינְעָ. ער פֿאָרְט
איַן דָּעַר וּוּיְטָעַר וּוּלְטָמָן ער האָט פֿאָרְגָּעָנִין.
ער בְּלִיבְט אַבָּעַד דָּאָרְט נִימְט לָאנְגָּ. ער גַּט אַ קּוֹק
אוּפָה דָּעַר גַּרְוִיסָּעַר וּוּלְטָמָן — אוֹן איַן אַ פֿאָר מִינְוֹט
אַרְוּם פֿאָרְט ער שְׁווֹן צְוִירִק צַו זִיּוֹן גּוֹטָעָר, לִיבָּעָר
מַאַמעָן, צַו זִיּוֹן גּוֹטָעָר, לִיבָּן טָאָטָן.

אַיִן זֶה

פָּעָרָעַלְעַ אֵיז אַ קְלִיּוֹן מִיְדָעַלְעַ. פָּעָרָעַלְעַ זֶאנְטַ:
„מַאֲמָעַ, גּוֹטָעַ מַאֲמָעַ, אַיךְ בְּעַט דִּיךְ, קּוּם מִיטַּ מִיר
אַין זֶה. אַיךְ ווֹילְזַעַן דֻּעַם הַעַלְפָאָגָטַן. אַיךְ ווֹילְזַעַן דֻּעַם
לִיבַּ. אַיךְ ווֹילְזַעַן דֻּעַם וּוֹאָלָתַן. אַיךְ ווֹילְזַעַן דֻּעַם בָּעָרַ
אַיךְ ווֹילְזַעַן דֻּעַם הַירְשַׁ. אַיךְ ווֹילְזַעַן דֻּעַם פּוֹקָם. אַיךְ
בְּעַט דִּיךְ, גּוֹטָעַ מַאֲמָעַ, קּוּם מִיטַּ מִיר אַין זֶה.”
הָאָט דַּי מַאֲמָעַ גּוֹזָאָגָטַן: „גּוֹטַן, מִינֵּן קִינְדַּ, דַּו
בִּיסְטַן אַ גּוֹטַן מִיְדָעַלְעַ, אַיךְ ווֹעַלְזַעַן גִּיןַ מִיטַּ דִּיךְ אַין זֶה.”
אוֹן דַּי מַאֲמָעַ אֵיז גּוֹנָגָנָגָנוּ מִיטַּ פָּעָרָעַלְעַן אַין
זֶה.

פָּעָרָעַלְעַ אֵיז אַ רְוּמְגּוֹנָגָנָגָנוּ מִיטַּ דָּעַר מַאֲמָעַן.
וַיַּיְנְעַן אַרְוּמְגּוֹנָגָנָגָנוּ אַין זֶה.
די מַאֲמָעַ הָאָט גּוֹזָאָגָטַן: „דוֹ זַעַטַּ, מִינֵּן קִינְד —
אַט אֵיז אַ לִיבַּ. דָּעַר לִיבַּ אֵיז זַיְעַר שְׁטָאָרַקַּ. דָּעַר
לִיבַּ אֵיז דָּעַר קִינְגַּ פּוֹן דַּי חִוּתַן (כָּאַיעַם). אַט אֵיז
אַ וּוֹאָלָתַן. דָּעַר וּוֹאָלָתַן זַעַט אָוִים וַיַּיְאָה הַוְּנָתַן. דָּעַר
אֵיז אַוְיךְ זַיְעַר שְׁטָאָרַקַּ. אַט אֵיז אַ הַעַלְפָאָגָטַן. דָּעַר הַעַלְ
פָּאָגָטַן אֵיז גְּרָעַטַּר פּוֹן אַלְעַ חִוּתַן. אַט אֵיז אַ
פָּאָגָטַן לְעַבְתַּן לְעַנְגָּעַר פּוֹן אַלְעַ חִוּתַן. אַט אֵיז אַ
בָּעָרַ. דָּעַר בָּעָר קָעוֹ שְׁטִיְין אוֹתַהַ צְוּוֵי פִּים. אַט אֵיז
אַ הַירְשַׁ. דָּעַר הַירְשַׁ הָאָט הַעַרְנָעַר. דָּעַר הַירְשַׁ הָאָט

לאנגע פים. דער הירש אויז פַּלִּינְקָעֶר פֿוֹן אַלְעַ
חוות. און אט אויז א פוקם. דער פוקם אויז זיינער קלונג.

דער פוקם אויז קַלִּינְגָּעֶר פֿוֹן אַלְעַחוֹת."

פֻּרְעָלָעַ האט געקוקט און געקוקט. זי האט גע-
קוקט מיט נרויסע אונגן. זי האט געזען שיינע חוות.
זי האט געזען שיינע פַּיְינְגָּה. זי האט געקוشت די מא-

מען און געזאגט:

— „אַ דָּאנְקָה, גּוֹטָעַ מַאֲמָעַ, אַ דָּאנְקָה!“

או פֻּרְעָלָעַ אויז געקומען אַהֲיִם, האט דער טאטע
זי געפרענט:

— „זָאָגּ מֵירּ, פֻּרְעָלָעַ, וּוּעָרּ אוֹזּ גְּרַעַסְעָרּ פֿוֹן
אַלְעַחוֹת?“

— „דָּעָרּ הַעַלְפָאָנְטָה“, — האט פֻּרְעָלָעַ גַּעַנְטָה
פֻּרְטָה.

— „אָוּן וּוּעָרּ אוֹזּ דָּעָרּ קִינְגָּ פֿוֹן אַלְעַחוֹת?“

— „דָּעָרּ לִיבּ.“

— „אָוּן וּוּעָרּ אוֹזּ פַּלִּינְקָעֶר פֿוֹן אַלְעַחוֹת?“

— „דָּעָרּ הַירְשָׁה.“

— „אָוּן וּוּעָרּ אוֹזּ קַלִּינְגָּעֶר פֿוֹן אַלְעַחוֹת?“

— „דָּעָרּ פּוּקְמָה.“

האט דער טאטע געזאגט:

— „בִּיסְטָ אַ קלְוָגּ מַיְידָעָלָעַ, פֻּרְעָלָעַ, אַיךְ האָבָּ
דיַיךְ לִיבּ.“

מאטעלע ווערט אַ לערער

מאטעלע איז זיבן יאר אלט. ער לערנט איז דער יידישער שול. ער לערנט יידיש און איז א גוט יינגע-לע. איז ער קומט אהים פון שול, זאנט ער צו זיין טאטן און מאמען :

— „ועסט, טאטע, זעסט, מאמע, איך לייעז שווין גוט יידיש? ”

או מאטעלע איז געקומען איז של דעם ערשותן טאג, האט ער זיך שטיל געועצט אויף זיין שטול און האט געקוקט דעם לערער נליך איז מoil. ער האט געהערט ואם דער לערער לערנט. ער האט געהערט א שיין מעש浩 (מייסעלע), ואם דער לערער האט דערציילט די קינדרער. ער האט געהערט ואם די קינדרער ענטפערן. און ער האט געונגגען אַ ליד, ואם אלע קינדרער האבן געונגגען. איז ער איז געקומען אהים, איז ער געוווען זיינער פרייליך.

או מאטעלע איז געקומען דעם ערשותן טאג פון שול, האט ער געוואָלט ווערן אַ לערער.

ער האט געזאנט דער מאמען :

— „אַ, מאמע, איך קען שווין איזי גוט לערנען !

איך קען שווין אווי גוט יידיש! איך קען שווין ווערט
א לערער!"

האט ער גענומען זיין ברודערל פון פינט יאר און
זיין שוועסטערל פון דריי יאר, און ער האט זי געלערנט
יידיש.

אבער ער קלאמ איז געוווען וויער קליאן. האט
מאטעלע אווועקגעשטעלט זיין פערדעלע לעבן זיין
ברודערל און שוועסטערל, האט ער שווין געהאט א
גרויסן קלאמ. נאך דעם האט ער זי דערציזלט א
מעשהלע, וואם דער לערער האט דערציזלט אין קלאמ,
און ער האט זי געוויזן ווערטער אין בוז, און ער האט
געונגען מיט זי א ליזעלע:

— „ברוית מיט פומער, ברוית מיט פומער,
גב מיר ברוית מיט פומער.

שניד פאר מיר, און שניד פאר דיר

אונ שניד אויך פאר ער מומער.“

נאך דעם איז ער צונגעאנגען צו ער מאמען
און געזאגט:

— „נו, מאמע, איז איז בין א גוטער לערער?
איז איז לערן גוט מײַן ברודערל און מײַן שוועס-
טערל און מײַן פערדעלע? יא, איך קען גוט לערנעון
יידיש, איך בין א גוטער יידישער לערער, איז,
מאמע?“

די מאמע האט געשמייכט. זי האט געהאט איר
יינגעלא און געענטפערט:

— „יא, מײַן זונדעלא, ביסט א גוטער יידישער
לערער.“

א גוט מײַדעלע

אָדָעַלָּע אֵין אַ קְלִיּוֹן מִידָּעַלָּע, אַ מִידָּעַלָּע פֿוֹן פֿינֶה
יאָר. זַי הָאָט וַיַּעֲרֵר לִיב בַּילְדָּעַר. אָז זַי זַעַט אַ שִׁין
בַּילְדָּ, קוֹקָט זַי אָזָן קוֹקָט אָזָן קוֹקָט. נַאֲר דֻּעַם זַאֲנַט
זַי צַוְּ דָעַר מַאֲמַעַן:

— „אוֹן, מַאֲמַעַ, אֵין דָאָם אַ גּוֹט בַּילְדָּ, עַם אֵין
אוֹזְיַי שִׁין, אוֹזְיַי שִׁין!“

אֵין מַאְל וַעַט אָדָעַלָּע אַ צַּיְטָנוֹנָג. דַי צַּיְטָנוֹנָג אֵין
גַּעֲוָונָן אֵין יִדְיִיש. זַעַט זַי אֵין דָעַר יִדְיִישָׂעַר צַּיְטָנוֹנָג
בַּילְדָּעַר. אוֹתָה אֵין בַּילְדָּ שְׂטוּיַּת אַ מִידָּעַלָּע, אַ קְלִיּוֹן
מִידָּעַלָּע פֿוֹן וַעֲלָם יָאָר. דָאָם מִידָּעַלָּע הָאָט אַ קְלִיּוֹן
פְּנִימָלָ, דָאָרָע הַעֲנַטְעַלְעַד אָזָן דָאָרָע פְּסַעַלְעַד אֵין זַי
אוֹזְיַי וַיַּעֲרֵר טְרוּיְעַרְיךָ.

קוֹקָט אָדָעַלָּע אָזָן קוֹקָט, אוֹן זַי זַאֲנַט:
— „מַאֲמַעַ, פָּאָר וּוָאָס אֵין דָאָם מִידָּעַלָּע אוֹזְיַי
דָאָר? זַעַט נַאֲר, דַי הַעֲנַטְעַלְעַד אָזָן פְּסַעַלְעַד זַיְנָעָן
אוֹזְיַי דָאָר, אָזָן דָאָם פְּנִימָלָ אוֹזְיַי קְלִיּוֹן! אָזָן פָּאָר וּוָאָס
אוֹזְיַי דָאָם מִידָּעַלָּע אוֹזְיַי טְרוּיְעַרְיךָ?“
הָאָט דַי מַאֲמַע גַּעֲנַטְפְּעַרְתָּ:

— „דָאָם אֵין אַ יִדְיִיש מִידָּעַלָּע פֿוֹן אַיְרָאָפָע,
מִין קִינְד. דָאָם מִידָּעַלָּע הָאָט נִיט קִיּוֹן טָاطָן אָזָן קִיּוֹן
מַאֲמַעַן. זַי הָאָט נִיט גַּעַהַאַט קִיּוֹן הַיִּם אָזָן זַי הָאָט נִיט
גַּעַהַאַט קִיּוֹן בְּרוּיט. אִיצְטָהָאָט מַעַן זַי גַּעַבְרָאַכְט
קִיּוֹן יִשְׂרָאֵל, אָזָן מַדְאָרָפָ אַיר הַעַלְפָן. עַם זַיְנָעָן דָאָ
אַ סְּרָאָלָ, אָזָן מַדְאָרָפָ אַיר הַעַלְפָן.
— „קַעַנָּעָן מַיר אַיר הַעַלְפָן?“ — הָאָט אָדָעַלָּע
גַּעַפְרָעָגָט.

— „יא, מײַן קִינְד“, — האט געענטפֿערט די מאמע, — אָ סֵךְ יַידּוֹ שִׁיכּוֹ פֶּאֲרָדִי קִינְדָּעָר אֵין יִשְׂרָאֵל גַּעַלְתָּ אָנוֹ קְלִיְדָעָר אָנוֹ עַסּוֹ, קָעוֹ מַעַן פֶּאֲרָדָעַ מִידְעָלָעַ אוִיךְ שִׁיכּוֹ.

— „נו, וועל אִיךְ אִיר טַאַכְעַ שִׁיכּוֹ“, — האט אַדְעָלָעַ גַּעַזְגָּטָם. אָנוֹ אַדְעָלָעַ האט גַּעַזְגָּטָם אַ קְלִיּוֹן קְעַסְטָעַלָּעַ. זַי האט אַרְיַינְגָּלִיגָּט אֵין קְעַסְטָעַלָּעַ אַ פֶּאֲרָדָעַ שְׁטִיקְלָעַ בְּרוּיטַ, צְוּוֵי עַפְלַ, צְוּוֵי בָּאָרוֹן אָנוֹ צְוּוֵי פְּלוּיְמָעַן. נַאֲרַד דַּעַם האט זַי עַפְעַס גַּעַשְׁרִיבָן אַוִּיתַ פֶּאֲפִירַ.

— „וַוָּאָם שְׁרִיבְכָּטוֹ?“ — האט גַּעַרְעָנָט די מאמע.

— „אִיךְ שְׁרִיבַּ אַ בְּרוּוּעַלָּעַ צָוֵם מִידְעָלָעַ“, — האט אַדְעָלָעַ גַּעַזְגָּטָם. אָנוֹ זַי האט גַּעַלְיִיעָנֶט דָּאָם בְּרוּוּעַלָּעַ פֶּאֲרָדָעַ מַאֲמָעַן: „אִיךְ הָאָב דִּיר לִיבַּ, אִיךְ שִׁיכּ דִיר עַמְּן. אִיךְ שִׁים דִיר בְּרוּיטַ אָנוֹ עַפְלַ, אָנוֹ בָּאָרוֹן אָנוֹ פְּלוּיְמָעַן. זַי גַּעַזְגָּט אָנוֹ שְׁרִיבַּ מִיר אַ בְּרוּוּעַלָּעַ“. נַאֲרַד דַּעַם האט זַי אַרְיַינְגָּט גַּעַלְיִיגָּט דָּאָם בְּרוּוּעַלָּעַ אֵין קְעַסְטָעַלָּעַ. זַי האט דָּאָם קְעַסְטָעַלָּעַ גַּעַגְעָבָן דַּעַר מַאֲמָעַן אָנוֹ גַּעַזְגָּט:

— „נָא, מאמע, שִׁיכּ עַמְּאָוּחַ, וּוּעַט דָּאָם מִיְּדַעַלְעַ מַעַר נִיט זַיְן הַונְּגָעֵרִיךְ.“

— „גּוֹטַ“, — האט גַּעַעַנְטַפְּערַט די מאמע, — „אִיךְ וועל דָּאָם קְעַסְטָעַלָּעַ אַוְעַקְשִׁיכּוֹן. דוֹ האַסְטַּט אַ גּוֹטַ הָאָרֶץ, מִנְּיַן קִינְדַּה.“ אָנוֹ זַי האט אַרְוּמְגַעְנוּמָעַן אִיר גּוֹטַע טַאַכְטָעַר אָנוֹ זַי גַּעַקְוִישָׁט אָנוֹ גַּעַקְוִישָׁט.

פערעלען געביירונטאגן

פערעלען איז א קליען מיידעלען. אבער איז ניכן ווערט זי א גרים מיידעלען, זי ווערט ועקס יאר אלט. איז א מאנאט ארום איז איר געביירונטאגן. זי ווערט א גרים מיידעלען. איז פערעלען פרילעך, זיינער פריידי-לעך. זי לוייט ארום און שרייט:

— „געדענקי, מאמע, געדענקי, איז א מאנאט ארום איז מײַן געביירונטאגן, מעו וועט מיר מאכּן א שמחה (סימבֿעָן)!“

— „געדענקי, פאפא, געדענקי, איז א מאנאט ארום איז מײַן געביירונטאגן, מעו וועט מיר מאכּן א שמחה!“

— „געדענקי, זידע, געדענקי, איז א מאנאט ארום איז מײַן געביירונטאגן, מעו וועט מיר מאכּן א שמחה!“

— „געדענקי, באבע, געדענקי, איז א מאנאט ארום איז מײַן געביירונטאגן, מעו וועט מיר מאכּן א שמחה!“
און זי לוייט צו אלע ינגעהלעך און צו אלע מייד-דעלעך:

— „געדענקט, קינדרער, געדענקט, איז א מאנאט ארום איז מײַן געביירונטאגן, מעו וועט מיר מאכּן א שמחה!“

אבער די מאמע שמייכלט און שמייכלט. זי שמייכלט און זאנגט:

— „ניין, פערעלען, ניין, מעו וועט דיר קיון שמחה
ニיט מאכּן, איך האָב ניט קיון געלט.
און זי שמייכלט און שמייכלט...
איז א מאנאט ארום איז געווען פערעלען געביירונ-
טאגן. האָט די מאמע געזאנגט:

— “נין, פערעלע, נין, סזועט קיין שמחה ניט
זין, ני מיט דעם טאטן אין די מואוים.”
האט דער טאטע געזנט :

— “יא, מיין קינד, קומ אין די מואוים, קומ מיט
מיר אין די מואוים.”
און דער טאטע און פערעלע זינען גענאנגען אין
די מואוים. או פערעלע איז נוקומען צוריך אהיכם,
האט זי געזען :
„אין שטוב איז ליכטיך, אין שטוב איז פרילעך.
אין שטוב זיצן יונגעלעך און מידעלעך און זי זינען
זיער פרילעך, האט פערעלע א געשריי געטאן :
— “א, וואס איז דאס ?”
אידע אויגן זינען געווארן גרויס און פול מיט
וואנדער. און דער טאטע און די מאמע האבן געלאכט
און געפֿרייט זיך. און דער זידע און די באבע האבן
געלאכט און געפֿרייט זיך. און די קינדרה האבן גע-
לאכט און געפֿרייט זיך און געונגגען :

— גליק און גליק
או א שיינר
זו דיבן געבורן-טאג
ווינטשן מיר!"

פערעלע איז געועסן בײַם טיש. זי איז געועסן
מייט אלע קינדרעלע. זי האבן געגעסן און געטראָנ-
קען. נאָר דעם האָבן זי וווײָדער געווונגען און געטאָנץט
און געשפּוֹנוֹנְגָּעָן. און אלע, אלע — דער מאָטָע און
די מאָמע, דער זיידע און די באָבע, און אלע קינדרער-
לע, האָבן גענעבן פערעלען מַתְהוֹן (מאָטָאנָעָס),
און פערעלע איז געוווען זיינער פֿרִילֶעָד.
אייצט וויסט שוין פערעלע פֿאָר ווּאָס די מאָמע
האָט געוֹאנְט, אוֹ סַזּוּעַט נִיט זֵין קִיּוֹן שְׁמָחָה אָזְנָה
געשמייכְּלָט אָזְנָה געשמייכְּלָט...

מאָטָעָלָע בויט הײַזָּעָר פֿאָר אַרְעָמָע

מאָטָעָלָע טָאָטָעָמָאָמע זֵינְגָּעָן אַרְעָמָע מענטשָׁן.
זי הָאָבָן נִיט קִיּוֹן אַיְגָּן הוּא.
מאָטָעָלָע הערט ווי דער טָאָטָע זֵאנְגָּט צוֹ דער
מאָמעוֹן :

— “דוֹ הָעָרָסָט, זַעַלְדָּע ? עַמְּ אָזְנָה גָּוֹט צֹ זֵין
אַרְעָמָע. מַאָרְבָּעָט, אָזְנָה מַאָרְבָּעָט, אָזְנָה מַהָּאָט גָּאָרְנִיט.
מִיר צָאָלָן אָזְנָה צָאָלָן אָזְנָה — אָזְנָה מִיר הָאָבָן נִיט
קִיּוֹן הוּאָן.”
זֵאנְגָּט מאָטָעָלָע צֹ זֵין שְׁוּעַסְטָעָל :

— „עטעלע, לאמר בויען א הוי פאר אונדזער פאמיליע.”

געמען זייל קלעצלעך און בויען א הוי. זייל מאכון ווענט, זייל מאכון טירן און פענצעטער און זייל ליגן א דאך. אן זייל ענדיקון, קוקו זייל אויפֿר זייל הוי און פרייען זיך.

זייל פרייען זיך מיט זייל גוטער ארבעט, און זואם די פאמיליע וועט האבן אן איינן הוין.

קוקט מאטעלע און קוקט און ער זאנט צו זיין שווועסטערל :

— „עטעלע, מיר האבן געבויט א שטוב פאר טאטע-מאמע, וויל זייל האבן ניט קיין אייגענע שטוב. פאר זואם זאלן מיר ניט בויען נאך שטיבער פאר נאך אַרעמע מענטשן ? לאמר בויען א סך שטיבער פאר די אַרעמע מענטשן !”

— „גוט, לאמר !” — ענטפערט עטעלע. און זייל געמען בויען הייזער פאר אַרעמע מענטשן. אט מאכון זייל ווענט, טירן, פענצעטער, אט ליגן זייל א דאך — פארטיק א הוי ! זייל האבן שוין א הוי פאר און אַרעד מעיר פאמיליע ! זייל קוקו עס גוט און :

„שווין ? שטארק ? עס וועט ניט איינפֿאלן ? גוט !” און זייל בויען וויטער. זייל בויען א הוי נאך א הוי. ביז עטעלע זאנט :

— „שווין, מאטעלע, מיר האבן שוין פאר די אַרעד מע א סך הייזער, גענון דערויל !”

און זייל ליגן אוועק די ארבעט.

— „נו, וויפֿל זאלן די אַרעמע צאלן פאר א הוי ?”

— פֿרעהט דאס קלײַנע מיידעלע.

— „ווײַפֵּל ? ? ” — טראכט דאס יינגעלע, — „בָּזּוּיִם ?
הונדערט דָּלָאָר ! ”

— „נִין ? ” — זאגט עטעלע, — „הונדערט דָּלָאָר
אי אַסְט גָּלַט, דֵּי אַרְעַמָּע האָבָן נִיט קִין סְטַגְּלַט.
צָעַן דָּלָאָר ! .. ”

און אווי בליבט עס : צָעַן דָּלָאָר פָּאָר אַשְׁטוֹב.
מאטעלע אָוּן עטעלע זינגען צוֹפְּרִידָן. זַי לְאָוּן
איבער אויפֶּת אַ וַיְילַע דֵּי הַנְּיוּעָר אָוּן גִּיעָן אַרְיָן אָוּן
שְׁטוֹב זַיְד אַפְּצָעוֹרְוַען פָּוּן דָּעַר שְׂוּעָרָר אַרְבָּעָט אָוּן צָוּ
דָּעַצְּיָילָן טָאַטְּעַ-מָאַמָּע וּזְאָם זַיְהָאָבָן אוֹפְּגָנָעָטָן.

א פָּאַרְטְּרָאַכְט מִיְדָעַלְעַ

שיינדרעלע איז א
שטייל מידעלע, און
אלע מאָל איז זי
פָּאַרְטְּרָאַכְט.

— „וּוֹאָם טְרָאָכְבִּי¹
סְטוֹן, שִׁינְדֶּעֶלְעַ?“
— פְּרָעָנָט דֵּי מַאֲמָעָ.

— „אִיךְ הָאָב עַפְעָם גַּעַזְעַן, טְרָאַכְט אִיךְ פֿוֹן דָעַם.“
— עַנְטֶפֶעֶרֶת שְׂטִיל דָּאָם שִׁינְדֶּעֶלְעַ.
— „וּוֹאָם טְרָאָכְסְטוֹן, שִׁינְדֶּעֶלְעַ?“ — פְּרָעָנָט דֵּר
טָאַטְעָ.

— „אִיךְ הָאָב עַפְעָם גַּעַהְעַרְטָן, טְרָאַכְט אִיךְ פֿוֹן
דָעַם“ — עַנְטֶפֶעֶרֶת שְׂטִיל דָּאָם מִידְעַלְעַ.
שִׁינְדֶּעֶלְעַ קָוְקָט אָפְט אֹוֶת בִּילְדָעַר.
אָט זַעַט זַי אַיִן דֵּר יִדְיְשָׁעָר צִיְּתוֹנָג אַ בִּילְד פֿוֹן
אַ יִדְיְשָׁעָר מַאֲמָע אָנוֹ אַ מִידְעַלְעַ, וּוֹאָם זַיְנָעָן גַּעַקְוִי
מַעַן קִיּוֹן אַמְּעָרִיקָע.

— „אָ, מַאֲמָע!“ — זַאנְט שִׁינְדֶּעֶלְעַ — „וּוי אָזְוִי
קָעַן אִיךְ קָוְמָעָן צַוְּ דֵּר מַאֲמָע אָנוֹ צַוְּ דָעַם מִידְעַלְעַ?
אִיךְ וּוֹיל זַעַן זַיְעָר הַוִּזְנָן, אִיךְ וּוֹיל זַעַן דָעַם מִידְעַלְעַם
טָאַטְעָ, אִיךְ וּוֹיל רַעַדְן צֻמְמָעַן מִידְעַלְעַ אָנוֹ זַי שְׁפִילְן
מִיט אַר.“

אווי זאנט שיינדעלע, און זעט זיך אוועך אויפן
דייל מיט די הענטעלעך ארום די קנייעלעך.
זי קוקט איז דער וויטט, זיך האט זיך פארטראכט.
„פֿוּן וּוָאנַנְעָן קּוֹמָעָן דִּי מַאֲמָעָן אָן דָּאָס מִידְעָלָעָן?“
— טראכט שיינדעלע.

„אָ, זיך וויסט... זיך וויסט!... זיך הערט אין שטוב
ווײַ דער טאטע און די מַאֲמָעָן רַעַדְן. עַם זִינְנָעָן דָּא אַסְדָּק
אָזְוִינְנָעָן מַאֲמָעָן אָן מִידְעָלָעָן... אָך, וּוּן זיך האט אַ
סְדָּק גַּעַלְתָּן! זיך וואַלְטָן גַּעַנוּמָעָן אַשְׁוּף, אָן גַּעַקוּמָעָן
„אַהֲןָן“ אָן וואַלְטָן גַּעַזְאָגָט צו זיך:
— „מַאֲמָעָן, טַאַטָּעָן, אַיר דָּאַרְפָּט נִיט זִין טְרוּיָעָן
רֵיך. נָאָט אַיך גַּעַלְתָּן, נָעָמָט אַיְעָרָעָן קִינְדְּעָלָעָן אָן
קּוֹמָט צו מִיר קִין אַמְּעָרִיקָעָן!...“

אָן דִּי יִדְיְשָׁע טַאַטָּעָן אָן מַאֲמָעָן אָן קִינְדְּעָר
וּוְאָס וּוְילָן פֶּאָרָן קִין יִשְׂרָאֵל, וּוְאָלָט זיך אַיך גַּעַגְעָבָן
גַּעַלְתָּן אָן גַּעַזְאָגָט:

— „נָאָט אַיך, טַאַטָּעָן אָן מַאֲמָעָן גַּעַלְתָּן אָן
פֶּאָרָט קִין יִשְׂרָאֵל!“
אווי זיצט שיינדעלע אויפן דייל, אָן טראכט פֿוּן
די יִדְיְשָׁע מַאֲמָעָן אָן קִינְדְּעָלָעָן, וּוְאָס האָבָן נִיט
קִין הַיּוֹם, אָן וּוְילָן פֶּאָרָן קִין יִשְׂרָאֵל, אַדְעָר קִין
אַמְּעִירָהָע.

אלע מאָל איז זיך פֶּאָרָטראכט, שיינדעלע. אלע
מאָל טראכט זיך פֿוּן אוֹן אַנדְעָר זיך. בַּיוֹ די מַאֲמָעָן
נִיט זיך אַרְופָּת:

— „שיינדעלע, וּוְאָס זִיכְסָטוֹ אווי שְׂטִילָה? וּוְאָס
טְרָאָכְסָטוֹ?“
נִיט זיך שיינדעלע אַכָּפָּה, וּוְיַפְּוּן שְׁלָאָה, אָן
זיך נָעָמָט דָּעַרְצִיְּלָן דָּעָרָן מַאֲמָעָן וּוְאָס זיך האָט גַּעַלְתָּן
טְרָאָכְט.

דאָם גוטע יִנְגֶּל

בערעלע איז א קליעין יִנְגֶּלע, א יִנְגֶּלע פֿוֹן זַבּוֹן
 יַאֲרָה. זַיְן מַاطֵּע אַיְזָן אַרְעָמָר אַרְבָּעָמָר.
 עַם אַיְזָן וַיְנַטְּעָר, אַסְדִּיקְעָדָךְ הַאֲבָן שְׁלִיטָעָדָךְ
 לְעָדָךְ, אַבְּעָדָךְ בַּעֲרָעָלָעָךְ הַאֲמָת נִימְקַיּוֹן שְׁלִיטָעָלָעָךְ. בְּעָדָךְ
 רַעֲלָעָךְ קַוְקַט אַוִּיפָּה דַּיְיִנְגֶּלְעָדָךְ אַוּן בָּעָטָה:
 — “קִינְדָּעָר, לְאֹזֶט מִיד אַבְּיַסְלָה זַיְד שְׁלִיטָלָעָנוּ
 אַוִּיפָּה אַיְיָעָר שְׁלִיטָעָלָעָךְ — אַבְּיַסְלָה, נַאֲר אַבְּיַסְלָה.”
 אַיְזָן אַמְּאָל לְאֹזֶט אִם אַיְנְגֶּל זַיְד שְׁלִיטָלָעָנוּ אַיְזָן
 אַמְּאָל — נִימְקַיּוֹן.
 בערעלע קַוְקַט זַיְד צֹו וַיְיִדְיַה יִנְגֶּלְעָד שְׁלִיטָלָעָנוּ
 זַיְד אַוּן עַר טְרָאָכָט:
 — “אָד, וּוּעוֹ אִיךְ וּוּאַלְטַ גַּעַהָאָט אַשְׁלִיטָעָלָעָךְ!
 וּוּעוֹ אִיךְ וּוּאַלְטַ גַּעַהָאָט אַשְׁלִיטָעָלָעָךְ, וּוּאַלְטַ אִיךְ
 אַלְעָ אַרְעָמָעָךְ קִינְדָּעָר גַּעַלְאֹזֶט זַיְד שְׁלִיטָלָעָנוּ אַוִּיפָּה
 מַיְן שְׁלִיטָעָלָעָךְ!”

**

בערעלעט טאטע האט אַנְגָּעָהָיוּן צו ארבעטען.
ער האט געארבעט און פֿאָרְדִּינְט אַ בִּיסְל געטלט. דער
טאטע האט געקוייפט בערעלען אַ שליטעלע. שליטעלט
זיך בערעלע אַ פֿרְיַילְעַכְּבָּר אוֹיֶף זִין שליטעלע.
אוֹ ער זעם אַ יִנְגָּעָלָע, ווֹאָם האט נִיט קִיּוֹן שְׁלִיָּה
טעלע, בליכיבט ער שטינוֹן זאנט:
— „הָעָר, דּוֹ וּלְסֵט זִיךְ אַ בִּיסְל שליטעלען? קָוּם
אַהֲרֹן, זַעַן זִיךְ אַוּעָך!“
ער גוֹיִט אַרְאָפְּ פָּוּן זִין שליטעלע אַוְן ער גוֹיִט דָּאָם
דָּעַם יִנְגָּעָלָע אַוְן זָאנְט:
— „פֿאָר, פֿאָר, יִנְגָּעָלָע, סְאיִז גּוֹט, דָּעַר שְׁנִי
איּוֹ טִיף, סְאיִז אַ פֿאָרְגּוּנִינְגּוּן.“

**

פֿאָרְט אַיִן יִנְגָּעָלָע אוֹיֶף בערעלעט שליטעלע,
פֿאָרְט נָאָר אַ יִנְגָּעָלָע אוֹיֶף בערעלעט שליטעלע,
אוֹן אַ דָּרִיט יִנְגָּעָלָע אַוְן אַ פֿעָרְט יִנְגָּעָלָע, אוֹן בְּעֵ-
רָעַלָּע שְׁטִיִּית אַוְן קוּקְט אַוְן קוּוּלְט. ער זעם ווֹי די
אַרְעַמְעָ קִינְדָּעָר הָאָבוֹן פֿאָרְגּוּנִינְגּוּן אַוְן ער האט אוֹיך
פֿאָרְגּוּנִינְגּוּן. נָאָר דָּעַם גִּיְּטָעָר אַהֲרִים צו טאטע-
מָאָמָע אַוְן ער דָּעַרְצִיְּלָט זִיךְ ווֹאָם ער האט גַּעַטְאָן.
זָאנְגּוֹן טאטע-מָאָמָע:
— „גּוֹט אָזְוִי, בערעלע, גּוֹט אָזְוִי! דּוֹ בִּיסְט אַ
גּוֹטְעָר, דּוֹ הָאָסְט אַ יִדְּיִישְׂ דָּאָרִין.“

דעָר יִדְיִשְׁעַר הַעֲלֵד שִׁימְעַלְעַ

שִׁימְעַלְעַ אָז אַ קְלִיּוֹן יִנְגְּעַלְעַ, דַּעַר אָז נָאָר קִיּוֹן
וַיְבָן יָאָר נִיטָּאָלְטַ, דַּעַר נִיטָּנָאָר נִיטָּאָז שָׁוֹלְ.
אֶבְּעָר שִׁימְעַלְעַ הָאָט אַ גְּרָעָסְעָרְן בְּרוֹדְעָרְ. דַּעַר
בְּרוֹדְעָר נִיטָּאָז שָׁוֹלְ. דַּעַר בְּרוֹדְעָר לְעָרְנָטְ יִדְיִשְׁ.
אוֹ סְאָזְוֹן גְּעֻקְוָמָעְן דַּעַר עַרְשָׁטָעְרְ טָאָג חֲנוּפָה
(כְּאָנוֹקָעְ), הָאָט דַּעַר בְּרוֹדְעָר גְּעַזְאָנָט צָו שִׁימְעַלְעַן:
— „שִׁימְעַלְעַ, וַיְלָסְטָה הַיְמָנָט נִיזָּן אָז שָׁוֹלְ? דַּו
וּוְעַסְטָה זָעָן וַיְיַדְעָרְ לְעָרְעָרְ צִינְדָטְ אָז חֲנוּפָה-לְיִכְטָרְ
לְעָד אָזְוֹן דַּו וּוְעַסְטָה הַעֲדוֹן אַ שִׁין חֲנוּפָה-מְעַשְׁחָלָעְ
(מִיְּסָעַלְעַ).”

אָז שִׁימְעַלְעַ גְּעַגְגָעַן מִיטָּזָיָן בְּרוֹדְעָר אָז
שָׁוֹלְ.

דַּעַר הָאָט גְּעַזְעָן וַיְיַדְעָרְ בְּרַעְנָעָן דַּי חֲנוּפָה-לְיִכְטָרְ
לְעָד אָזְוֹן דַּעַר הָאָט גְּעַהְעָרָטְ וַיְיַדְעָרְ מַעְשָׁה פָּוֹן חֲנוּפָהְ.
דַּעַר הָאָט גְּעַהְעָרָטְ וַיְיַדְעָרְ לְעָרְעָרְ הָאָט דַּעַרְ
צִיְּלָטְ, אוֹ אַמְּאָלְ הַאֲבָנוֹ דַּי יִדְוֹן גְּעַהְאָטְ זַיְעָר אַיְגָן
לְאָנָדְ, הַאֲבָנוֹ דַּי גְּרִיבָן עַם צְוָגָנוּמָעָן בַּיְיָ וַיִּ. דַּי
גְּרִיבָן הַאֲבָנוֹ נִיטָּגְלָאָטְ דַּי יִדְוֹן, אוֹ זַיִן זַאֲלָן לְעָבָן וַיִּ
יִדְוֹן.

זַיִן הַאֲבָנוֹ גְּעוּזָאָלָטְ, אוֹ דַּי יִדְוֹן זַאֲלָן לְעָבָן וַיִּ
גְּרִיבָן.

אָז אַוְיְגָעַשְׁתָּאָנָעָן אָז אַלְטָעָר מָאָן, אַ הַעֲלָדִישָׁר
יִדְ. מַתְתִּיחָוּ הָאָט דַּעַר גְּהַיִיסָן. דַּעַר אַלְטָעָר מָאָן
הָאָט גְּעַהְאָט פְּנִינָה זַיִן.

דַּעַר אַלְטָעָר אָז זַיְנָע פְּנִינָה זַיִן הַאֲבָנוֹ זַיִד גַּעַד
שְׁמַעַלְטַ קָעָנוֹ דַּי גְּרִיבָן. דַּעַר גְּרָעָסְטָעְרְ הַעֲלֵד פָּוֹן דַּי

פִּינְגַּן זָיַן אַיְזַן גַּעֲוֹעַן יְהוּדָה הַמְּפִבִּי (יעַהוּדָע הָאֶ-
מָאָפָּאָבִי).

יְהוּדָה הַמְּפִבִּי הָאָט צְנוּנִיְּגַעֲנוּמָעַן דֵּי יִדְן אָוֹן
זַיְהָאָבָן מְלַחְמָה גַּעֲהָאָלָטָן מִיטָּדֵי גְּרִיכָן אָוֹן זַיְיָ פָּאָרִ-
טְרִיבָן פָּוֹן דָּעַם יִדְיִישָׁן לְאָנָד.

דֵּי יִדְן זַיְגָעַן וּוְידָעַר גַּעֲוֹאָרָן פְּרִיאַן אָוֹן הָאָבָן
וּוְידָעַר גַּעֲלָעַבְט וּיִדְן.

דָּעַרְפָּאָר צִינְדָּן מִיר אָוֹן לִיכְטָלָעַר אָוֹן פְּנִיעָרָן
דָּעַם שִׁינְגָּעַם יְוָמִיטָּב (יְאַנְטָעוֹ) הַנּוֹפָה.
שִׁימְעָלָעַ הָאָט גַּעֲהָרָעַט דֵּי חַנוּפָה-מְעָשָׂה אָוֹן
הָאָט אָגָּנְצָן טָאָג גַּעֲטָרָאָכָט וּוְעָנָן דָּעַם. בֵּין נָאָכָט
אַיְזַן עַר גַּעֲלָעַן אַיְזַן בָּעַט אָוֹן הָאָט גַּעֲטָרָאָכָט אָוֹן
גַּעֲטָרָאָכָט.

פְּלוֹצָעַם דָּעַרְזָעַט שִׁימְעָלָעַ אָוֹן אַלְטָן, הַוִּיכָּנוּ אָוֹן
שִׁינְגָּעַם יִדְן מִיטָּא לְאַנְגָּעָר, וּוְיִסְעַר בָּאָרָד. דָּעַר
אַלְטָעַר יִדְן וְאַגְּטַעַר צָוָאִים:

— זאג נאָר, יינגעַע — ביסטו אַ יידיש יינגעַע?
— “יאָ!” — ענטפערט שימעלַע.

— “און ווי הייסטו?”
— “מײַן נָאמֵן אַיז שימעלַע.”

— “אוֹזִי? שימעלַע?” — זאנט דער אלטער,
“אַיך האָב געהאט אַ יינגעַע שימעלַע. וועעו מײַן
יינגעַע אַיז אוּסְגָּעוּוֹאַקְסָן, אַיז ער געוֹאָרָן אַ יִדִּיָּה
שער העַלְדָּר, אוֹזִי ווי זַיְן ברודער יהודָה המפּבִּי.”
— “אָ!” — האָט שימעלַע אוּסְגָּעוּוֹפָן, — “דאָם
ביסטו דער אלטער יַיד, וואָם האָט געהאט פֿינְפֿזְוּן
העלְדָּן? דוֹ ביסט יהודָה המפּבִּים טַאטָע? אָ, אַיך
בֵּין אוֹזִי גַּלְּיקְלָעָד וואָם אַיך זַעֲדִיך!”

— זיעער גומֶט, מײַן קִינְד”, — האָט געענטפּערט
דער אלטער, — “איַצְטָהָר וואָם אַיך ווַיְלָפָן דִּיר:
אַיך האָב געהאט פֿינְפֿזְוּן אַון אלְעָד וַיְנִינְעָן אוּסְגָּה
געוּוֹאַקְסָן גוֹטְשׁוּ יַידָּן, העלְדָּן; ווַיְלָאָיך, אַיז אלְעָד
יִדִּישָׁע זַיְן אַון טַעַכְטָעָר זַאֲלָן אוּסְגָּעוּוֹאַקְסָן מַוְתִּיקָע
יַידָּן, העלְדָּן — אַון דוֹ אַוְיך! מִיר האָבָן אַמְּאָל גַּעַד
האָט אַ גַּרְיכִּישָׁן קִינְגְּ פָּאָר אַ שְׂוֹנוֹא (סְוִינְגָּע), אַזְנָבָן
איַצְטָהָר געהאט אַ חִיטְלָעָר פָּאָר אַ שְׂוֹנוֹא. מִיר
וַיְנִינְעָן יַעֲמָלָט געוּוֹעָן העלְדָּן אַון האָבָן באָזְגָּטָה
שַׁלְּעַכְטָעָנָה גַּרְיכָּן. איַצְטָהָר האָבָן הַעַלְדִּישָׁע יַידָּן אַזְנָבָן
אנְדָעָר הַעַלְדִּישָׁע פְּעַלְקָעָר באָזְגָּטָה דָעַם שַׁלְּעַכְטָן
הַחִיטְלָעָר. אַזְנָבָן ווּעַסְטָן אוּסְגָּעוּוֹאַקְסָן זַאֲלָן אוֹיך זַיְן אַ
יִדִּישָׁעָר הַעַלְדָּר. נָוָן, וואָם זַאֲגָסְטוּן, מײַן קִינְד?..”

— “יאָ, אוֹוָאָדָע!” — האָט זַיְך שַׁיְמָלַע אַ ווֹאָרָת
געַטָּאָן, — “אַיך ווַיְלָזְעָן אַ מַוְתִּיקָעָר יַיד, אַ העַלְדָּר,
אוֹיך ווי דִּינְגָּעָן זַיְן וַיְנִינְעָן געוּוֹעָן”, — אַזְנָבָן שַׁיְמָלַע האָט
זַיְך אוֹיְגָנְעַכְאָפְטָן פָּוֹן שַׁלְּאָת.

אוות מארגנו האט שימעלע אליז דערציזילט זיין
טאטעה-מאמע. ער האט אויך דערציזילט זיין פֿרײַנְד
און נאָך קינדרער, אָז ער האט געזען דעם אלטן יידן,
דעַם גרויסן העלַד, אָז אָז ער האט גערעדט מיט אַים.
שימעלע אָז דִי אַנדערע קינדרער האָבּוֹן באָ
שלאָטּוֹן, אָז וועַזּוֹן זַיִן וועלַז אַיסּוֹוואָקּוֹן וועלַז זַיִן זַיִן
מוֹטִיקָע יידן, העלַדּוֹן, אָזּוֹן זַיִן דַעַר אלטער ייד אָז
זַיִן פֿינְטַה זַיִן.

אָ שְׁוּעַם טְעֵרֶל פֿוֹן פֿוַיְלָן

די קלײַנָּע האָדָעַלָּע נײַט אַין דַעַר יִדְיִשְׁעָר שָׁוֹל.
וי אַין אָ גּוֹטְסִיגּ מִידָּעַלָּע, אָז וַיַּלְעַרְתָּ זַיִד
יִדְיִשְׁ. אַין מָאָל קוּמָת האָדָעַלָּע אַחִים פֿוֹן שָׁוֹל מִיט אָ
פֿרִיד :

„מאמע, מאמע ! אוַיְהָבָּא אַיךְ גּוֹטָעָנִים פֿוֹן
שָׁוֹל ! דָו וַיִּסְטְּ וּוֹאָסְטְּ דַעַר לְעַרְעַר האָט גּוֹזָאנְט ? ער
הָאָט גּוֹזָאנְט אָז אַין פֿוַיְלָן זַיִנְעַן דָא יִדְיִשְׁעָר קִינְדָּרָעָר.
אָ סְרָ קִינְדָּרָעָר האָבּוֹן נִימְטָ קִין טָאָטָן. אָ סְרָ קִינְדָּרָעָר
הָאָבּוֹן נִימְטָ קִין מאמען. הָאָבּוֹן גּוֹטָעָ מְעַנְטְּשָׁן גּוֹנוֹמָעָן
די קִינְדָּרָעָר צַוְּ זַיִד אַחִים. דַעַר לְעַרְעַר זַיִגְטָן, אָז מִיר
וְאָלָן שִׁיכְנָה דָא קִינְדָּרָעָר פֿעַקְלָעָר קִלְיִידָּר אָז פֿעַקְלָעָר
עַסְנָה אָז בְּרִיוּוּלָעָר. וּוֹאָסְטְּ זַאֲגָסְטָן, מאמע, אַדִּיאָ דָאָס
איּוֹשִׁין ? ”

— „יאָ,” — זַיִגְטָן די מאמע — „דָאָס איּוֹ זַיִעַר
שִׁין, אָז צַוְּ וּוֹעַמְעָן מִינְזָוּ קִינְדָּר, וּוֹעַסְטָהּ שִׁיכְנָה די פֿעַקְ
לָעָר אָז דָאָס בְּרִיוּוּלָעָר, — דָו וַיִּסְטְּ שְׂוִין דַעַם נָאָמָעָן
פֿוֹן דַעַם קִינְד ? ”

— „יא”, — ענטפערט האָדעלע — „סַאיַז אַ מִיַּד-
דעַלְעַ, אַיר נָאָמַעַן אֵיז אַסְתָּר לְעַרְנָעֶר. אֹוֹן דָו וּוַיִּסְטָמֵן,
מַאֲמַע, וּזְאָסְ דָעַר לְעַרְעַר הָאָט גַּעַזְגַּט ? עָרַחַט
גַּעַזְגַּט, אֹוֹ דִי יִדְיִישָׁע קִינְדֻּעְרַלְעַד פֿוֹן פּוַיְלָן וַיְנִינְעַן
אָנוֹדוֹעָרָע שָׂוּעוּסְטַעַרְלַעַד אֹוֹן בְּרִידְעַרְלַעַד. הָאָב אַיךְ
אִיצְטַ אַ שְׂוּעוּסְטַעַרְלַ, מַאֲמַע, — אַסְתָּר לְעַרְנָעֶר פֿוֹן
פּוַיְלָן אֵיז מִין שְׂוּעוּסְטַעַרְלַ.”

— „זַיְעַר שִׁיּוֹן”, — הָאָט דִי מַאֲמַע זִיךְ גַּעֲפְּרִיִּים.
— „אִיצְטַ אַזְיַן מִידְעַלְעַ, דָאָרְפָּן מִיר טָאוֹן צַוְוַיִּ זָאָכָן :
שִׁיקָּוֹן צַוְוַיִּ פְּעַקְלַעַד אֹוֹן שְׁרִיבָּן אַ בְּרִיוּעַלְעַ. אַיךְ
וּעַל מָאָכָן דִי פְּעַקְלַעַד אֹוֹן דָו וּוּעַסְטַ שְׁרִיבָּן דָאָם
בְּרִיוּעַלְעַ.”

אֹוֹן אַזְיִ אֵיז טָאָקָע גַּעַזְגַּעַן : דִי מַאֲמַע הָאָט גַּעַנְזַיְהַן
מַעַן מָאָכָן פְּעַקְלַעַד אֹוֹן האָדָלָע הָאָט גַּעַנוֹמָעַן
שְׁרִיבָּן אַ בְּרִיוּעַלְעַ. האָדָלָע הָאָט גַּעַשְׁרִיבָּן :

— „מִין טִיעָר שְׂוּעוּסְטַעַרְלַ פֿוֹן פּוַיְלָן, אַסְתָּר
לְעַרְנָעֶר : מִין לְעַרְעַר הָאָט מִיר דָעַרְצִיְּלַט פֿוֹן דִיר.
עָרַחַט מִיר אַוְיךְ דָעַרְצִיְּלַט פֿוֹן דִי אַנְדְּרַעַי יִדְיִישָׁ
קִינְדֻּעְרַלְעַד אֵיז פּוַיְלָן. שִׁיק אַיךְ דִיר אַ בְּרִיוּעַלְעַ. אַיךְ
וּוְיל וּוְיָם צִי דָו לְעַרְנָסְטַ זִיךְ אֵין אַ יִדְיִישָׁר שָׁוֹל, אֹוֹן
וּזְאָסְ דָו טּוֹסְטַ. קַעַנְסָטוֹ שְׁרִיבָּן יִדְיִישָׁ ? עַנְטְּפָעַר מִיר
אַ יִדְיִישָׁ בְּרִיוּעַלְעַ. אַיךְ שִׁיק דִיר אַוְיךְ קַלְיִידַעַר אֹוֹן
עַסְן.”

— „זַי גַּעַזְגַּעַן, מִין שְׂוּעוּסְטַעַרְלַ פֿוֹן פּוַיְלָן. האָדָלָע.”
די מַאֲמַע הָאָט אַוְעַקְגַּעַשְׁקַט דִי פְּעַקְלַעַד, אֹוֹן
הָאָדָלָע הָאָט אַוְעַקְגַּעַשְׁקַט דָאָם בְּרִיוּעַלְעַ. אִיצְטַ
וּאָרָט הָאָדָלָע אָוִיפָּ אַ בְּרִיוּעַלְעַ פֿוֹן פּוַיְלָן.

דאָם מײַדעלע אָוּן די פִּינְגָּלֶעֶד

1

עטעלעט מاطע אָוּן מאמע האָבן אֲ שיין הוֵי.
בֵּין דעם הוֵי איז דאָ אֲ שיינער הוֵית. אַין הוֵית שטײַיט
אֲ בּוּם. אַין דער פֿרִי קומען צום בּוּם פִּינְגָּלֶעֶד. די
פִּינְגָּלֶעֶד שטײַיעַן אוֹיפָן בּוּם אָוּן זינגעַן:

„עטעלעֶע, עטעלעֶע, טשְׁרִיר, טשְׁרִיר, טשְׁרִיר,

קּוּם אָוּן עַפְּן אַוְיָת די טִיר.

סְּאַיּוֹן שְׂוִין לִיכְטִיק אַיּוֹן דִּין הוֵי,

שְׁטִיִּיךְ וְשָׁעָה אַוְיָת אָוּן קּוּם אַרְוִים!”

הערט עטעלעֶע דָּאָם זינגעַן פּוֹן די פִּינְגָּלֶעֶד. זַי
שְׁטִיִּיךְ אַוְיָת, טוֹט זִיךְ אָז, וּוואַשְׁטַז זִיךְ אָוּן עַסְטַן.

אוּ זַי קּוֹמַט אַרְוִים אַיּוֹן הוֵית, קּוֹמַעַן מִידְעָלֶעֶד זִיךְ
שְׁפִילָן מִיט אַיר. וּוּרְטַט דָּעַר הוֵית פּוֹל מִיט פֿרִיד אָוּן
גּעוֹזָאנְג. עַס שְׁפִילָן זִיךְ אָוּן זינגעַן די מִידְעָלֶעֶד אָונְגָּד
טְעַרְן בּוּם. עַס שְׁפִילָן זִיךְ אָוּן זינגעַן די פִּינְגָּלֶעֶד
אוֹיפָן בּוּם, אָוּן דָּאָם הוֵית אַיּוֹן פּוֹל מִיט פֿרִיד, שְׁפִילָן
אוּ גּעוֹזָאנְג.

2

איַין מָאָל, אַין דָּעַר פֿרִי, נִיְּמַט עטעלעֶע אַרְוִים אַיּוֹן
הוֵית. עַס אַיּוֹן נָאָך גּעוֹזָעָן פֿרִי. די מִידְעָלֶעֶד זִינְגַּעַן.
נָאָך נִיְּמַט גּעַקְוּמָעַן.

זַעַט עטעלעֶע, דְּרִינִי פִּינְגָּלֶעֶד נִיְּעַן אַרְוּם אַוְיָת דָּעַר
עַרְד. די פִּינְגָּלֶעֶד זִינְגַּעַן וּוּוִיטַּפּוֹן אַיר. נִיְּמַט עטעלעֶע
צַו צַו די פִּינְגָּלֶעֶד. זַי נִיְּמַט, נִיְּמַט — אָוּן טוֹט
אֲ שְׁפְּרוֹנְגָּן.

פְּלִיעַן די פִּינְגָּלֶעֶד אָוּעָק. זַי פְּלִיעַן אַרְוִיָּת אוֹיפָן
בּוּם.

בָּאַהֲאַלְתּוֹ זִיךְ עטעלעֶע אָונְטְּעַרְן בּוּם. זַי שְׁטִיִּיךְ

און שטימיט, און ווארט און ווארט. פְּלִיעָן דַּי פִּינְגָּעָלֶעָךְ
אראָפּ אֹוֵיפּ דָּעָר עֲרָד.

נִימֵּט עַטְעַלְעַ וַיְידַעַר צֹו צֹו דַּי פִּינְגָּעָלֶעָךְ. זַי נִימֵּט,
נִימֵּט, גִּימֵּט — אָנוּ טָמֵט וַיְידַעַר אַ שְׁפָרוֹנָג. זַי וּוֹילּ כָּאָפּן
אַ פִּינְגָּעָלֶעָךְ, אָנוּ עַם גָּעוּבָן אָנוּ טְרִינְקָעָן. פְּלִיעָן דַּי
דָּרְבִּי פִּינְגָּעָלֶעָךְ וַיְידַעַר אֹוֵעָךְ.

בָּאַהֲלָת זַיְךְ עַטְעַלְעַ וַיְידַעַר אָונְטָעָרָן בּוּיָם, פְּלִיעָן
דַּי דָּרְבִּי פִּינְגָּעָלֶעָךְ וַיְידַעַר אֹרָאָפּ אֹוֵיפּ דָּעָר עֲרָד.

עַטְעַלְעַ שְׁטִימֵיט וַיְיִמְטֵ פָּוּן דַּי פִּינְגָּעָלֶעָךְ. זַי קוּקְטַּ
אוֵיפּ זַי אָנוּ זָאנְטַ:

„פִּינְגָּעָלֶעָךְ, פִּינְגָּעָלֶעָךְ, וּזְאָסּ זָוכְטַּ אִיר אִין מִינֵּן
הָוִיָּת? אִיר זָוכְטַּ וּוּרְעַמְלֶעָךְ? צַי אִיר זָוכְטַּ בְּרָעָרְ
קָעָלָעָר בְּרוּוִיט? קִין וּוּרְעַמְלֶעָךְ הָאָב אִיךְ נִימֵּט, לִיבָּעַ

פִּינְגָּעָלֶעָךְ, אָבָעַר בְּרָעַקְעַלְעַד בְּרוּוִיט הָאָב אִיךְ
און עַטְעַלְעַ גִּימֵּט אָרִינוּ אִין הָוִיָּת. זַי נָעַמְט אִין אִיר
פָּאָרְטָעָכְלַ בְּרָעַקְעַלְעַד בְּרוּוִיט.

זַי וּוּאָרְפַּט דַּי בְּרָעַקְעַלְעַד צֹו צֹו דַּי פִּינְגָּעָלֶעָךְ אָנוּ
זָאנְטַ:

„עַסְטַ, עַסְטַ, מִינְעַ פִּינְגָּעָלֶעָךְ, עַסְטַ.

עַסְטַ מִינְעַ, קְלִינְעַ לִיבָּעַ גַּעַסְטַ.”

דַּי פִּינְגָּעָלֶעָךְ עַסְטַ אָנוּ דָּאָסּ מִיְּדָעָלַע קוּקְט אָנוּ
שְׂמִיכְלָת אָנוּ שְׂיִינְטַ.

אָנוּ דַּי פִּינְגָּעָלֶעָךְ עַסְטַ אָפּ, הַיְיָבָן זַיְךְ אֹוֵיפּ אָנוּ
פְּלִיעָן אֹוֵעָךְ.

עַטְעַלְעַ קוּקְט זַיְךְ אָנוּ זָאנְטַ:

„פְּלִיטַ גַּעַזְוָנְטַ, מִינְעַ לִיבָּעַ פִּינְגָּעָלֶעָךְ,

פְּלִיטַ אַיְבָעַר וּוְאָלְדַ אָנוּ פְּלִיטַ אַיְבָעַר פָּעָלַד.

גְּרִיסְטַ מִינְעַ בְּרִידְעַרְלָעַד, גְּרִיסְטַ מִינְעַ

שְׂוּוּסְטַעְרַלְעַד

אַיְבָעַר דָּעָר גְּרוּסְעַר, לִיכְטִיקָעַר וּוּלְטַ.”

עטעלע אוֹ מַעֲטָלָע פְּלָאנְצָן בִּימָעָר אֵין אַרְץִיְשָׁרָאֵל

עטעלע אוֹ מַעֲטָלָע זַיְנָעָן גַּעֲקוּמָעָן אֲהִים פָּוּן
דָּעָר יִדְיִשְׁעָר שָׂוֵל. זַיְיַי זַיְנָעָן גַּעֲווּן זַיְעָר פְּרִיאַלְעָד.
זַיְיַי זַיְנָעָן אַרְיִינְגָּעָלָאָפָּוּן צָו דָּעָר מַאֲמָעָן אֵין קַיד. עַטְעַד
לְעַטְעַד האָט אַוְיסְגָּוּרוֹפָּוּן :

— „מַאֲמָעָן, אֵין דָרְוִיסָן אֵיזָאָן אַנְיָיָ ? אֵין
דָרְוִיסָן אֵיזָאָן זַיְעָר קָאַלְמָט, סָאיַן אַפְּרָאַסְטָן, אַנְיָיָ ? ”

— „זַיְכָעָר”, — האָט דִי מַאֲמָעָן גַּעֲנְטֶפְּעָרָט.

— „וּוַיְסָטוּן, מַאֲמָעָן”, — האָט עַטְעַלָּע וּוַיְיטָעָר
גַּעֲרָעָדָט, — „אָז אֵין אַרְץִיְשָׁרָאֵל אֵיזָאָן אַיְצָט פְּרִילְינָג ? ”
דָּעָר לְעַרְעַר האָט אָונְדוֹן דָעַרְצִיְלָט, אָז הַיְנָינָט, חַמְשָׁה
עַשְׁר, פּוֹפְּצָן טָעַג אֵין הוֹדֶשׁ שְׁבָט (שְׁוֹוָאָט) אֵין בַּיַּיִן
די בִּימָעָר אֵין אַרְץִיְשָׁרָאֵל דָעָר אַנְהִיב פָּוּן יַאֲרָה,
רָאַשְׁׁה הַשָּׁנָה (רָאַשְׁׁה הַאַשְׁׁאָנוּ). ”

— „די בִּימָעָר אֵין אַרְץִיְשָׁרָאֵל צַעְבְּלִיעָן זַיְדָה,
מַאֲמָעָן, אַזְוִי האָט דָעַרְצִיְלָט דָעָר לְעַרְעַר”, — האָט
מַעֲטָלָע גַּעֲזָאָגָט.

— „אוֹן אָז דִי יַיְדָן זַעַעַן דִי שִׁינְגָּע בִּימָעָר זַיְנָעָן
זַיְיַי פְּרִיאַלְעָד”, — האָט פָּאַרְעָנְדִיקָט עַטְעַלָּע.

— „אַבָּעָר וּוָאָס פָּאָר אַ בִּימָעָר זַיְנָעָן דָא אֵין
אַרְץִיְשָׁרָאֵל ? ” — האָט גַּעֲפְּרָעָנְטָד די מַאֲמָעָן.

— „מְאַנְדָּלְ-בִּימָעָר”, — האָט עַטְעַלָּע גַּעֲעַנְטָד
פְּעָרָט, — „דָעָר לְעַרְעַר האָט אָונְדוֹן גַּעֲזָאָגָט... ”

— „פְּיִינְגְּ-בִּימָעָר ! ” — האָט מַעֲטָלָע אַ גַּעֲשָׁרִי
גַּעֲטָאָן.

— „און מאָרָאנַצְזַ-בִּימָעֶר ! ”

— „און טִיטָל-בִּימָעֶר ! ”

— אֹן דָו ווַיִּסְטֵם, מָאָמָע, ווֹאָסֵם דֵי קִינְדָעָר אֵין
אַרְצֵי-יִשְׂרָאֵל טֻועַן חַמְשָׁה-עַשֶּׂר”, — הָאָט עַטְעַלְעַ
גַּעֲזָנָט. — „זַי גַּיְעַן אַרְזִים מִיטֵּן לְעַרְעָרָם שְׁפָאָר
צִירָן אֵין דֵי פֶּעַלְדָעָר. זַי זַיְגַּעַן לִידְעָר אֹן טָאנַצְזָן,
אֹן פֶּלְאַנְצָן בִּימָעֶר.”.

פְּלוֹצָעָם הָאָט מָאַטְעַלְעַ אַשְׁלַעַפְּ גַּעַטְאָו זַיְזָן
שְׁוּזָעַסְטָעַרְלַ בִּיְיַעַר הַאנְטָן:

— „זַי נָאָר, עַטְעַלְעַ, אַיְדַּה הָאָבָב נָאָר פָּאָרְנוּסָן !
מִיר קָאָנוּן אַויְד פֶּלְאַנְצָן בִּימָעֶר אֵין אַרְצֵי-יִשְׂרָאֵל.
מִיר וּוּלְזָן נָעַמְעָן פָּאָפָר אֹן אַוִּיסְמָאַלְן אַוִּיפָּ דָעַם
בְּעַרְגְּלָעַךְ עַרְד מִיטֵּן בִּימָעֶר.”.

די קִינְדָעָר הָאָבָן זַיְזָן עַקְנַעַזְצָט בִּיְמָטְשָׁה
אֹן זַיְזָן אַוִּיסְמָאַלְטַ בְּעַרְגְּלָעַךְ עַרְד מִיטֵּן בִּיְמָטְשָׁה
מָעַלְעַד.

— געדענַך, עטעלַע, דאס איז ארץ-ישראל!”, —
האָט מאָטעלַע געזאגט.

— אָוּאָדָע אִיז דאס אָרְצַ-יִשְׂרָאֵל! ” — האָט עטַע-
לַע גענטפֿערט.

— “עטעלַע”, — האָט מאָטעלַע געוויזן אוֹיף
זינע בעימעלען, — “דו זעט וויפֿל בײַמער אַיך
האָב שווין געפֿלאָאנַצְט? צוֹויַי מאַנדַל-בִּימַעַר, צוֹויַי
טִיכְטִיל-בִּימַעַר אָוּן דָּרְיַי פֿינְגַּן-בִּימַעַר.”

אוּ די קִינְדָּעֶר האָבוֹן געענדיקט פֿלְאַנְצִין די בִּיַּ-
מַעַר, האָבוֹן זַי לְאָגָג גַּעֲמָקְטַּת אוֹיף זַי. דָּעַרְנָאָר האָט
עטעלַע גענוּמָעַן אַ שְׁטִיק פֿאָפִיר, געמאָכָט אַ גְּרוּזָן
ערָאָפְּלָאָן אָוּן געזאגט:

— “מְאָטָעַלַּע, אָט האָבוֹן מִיד אָוּן ערָאָפְּלָאָן,
וַיְלַסְּט פֿלְיַעַן קִין אָרְצַ-יִשְׂרָאֵל?”

— “זַי גַּעַזְוַנְתִּי, מַאֲמַע! ” — האָט מאָטעלַע גע-
זאגט. עַד האָט אַרְיוֹנְגַּעַלְיוֹגַט אַ פֿינְגַּר אוֹיְפַּן ערָאָ-
פְּלָאָן אָוּן אִים גַּעֲפִירַת גְּלִיכְךָ קִין אָרְצַ-יִשְׂרָאֵל.

— “וְשִׁזְׁ-זִשְׁ-זִשְׁ! .. פֿלִי, פֿלִי, ערָאָפְּלָאָנְדָל, פֿלִי
קִין אָרְצַ-יִשְׂרָאֵל! ..”

— “שְׁטִי! ” — האָט עטעלַע אַ גַּעַשְׁרִי גַּעַטָּאָן. —
“מִיר זַיְנָעַן שווין אִין אָרְצַ-יִשְׂרָאֵל. מִיר פֿלְיַעַן אַיבָּעָר
קָאָלָאָנִיעָם, אָוּן אַיבָּעָר די פֿעַלְדָּעָר אָוּן וּוּלְדָעָר. אַ
וַיְיַשְׁוִין עַמְּ אִיז דָּאָס לְאָנְד! ”

— “וְשִׁזְׁ-זִשְׁ-זִשְׁ! .. קוֹק אַרְאָפַ, עטעלַע... דו זעט
וַיְיַדְיַעַן קִינְדָּעֶר גַּיְעַן מִיט זַיְעַרְעַ לְעַרְעָרָם שְׁפָאַצְיָרָן
אִין פֿעַלְדָּעָר אָוּן פֿלְאַנְצִין בִּימַעַר? דו הַעֲרָסְט וַיְיַ-
זְנַגְּנַעַן לִידְעָר? דו זעט וַיְיַזְּזַעְמַן זַי טַאָנַצְן? ”

— “יאָ, אָוּאָדָע”, — שאַקְלָט עטעלַע מִיטַּן קָאָפַ.
— “נוֹ, אַיצְטַ דָּאָרְפָּן מִיר שווין פֿאָרָן צְוִירִק אַהֲיִם”,

— האט מאטעלע זיך דערמאנט. מיר האבן דאך
שווין אונדזערע ביימעלעך אין ארץ-ישראל. ”
און מאטעלע האט אroiפֿגעליינט א פִּינְגָּר אויפָּן
עראפאלאן און אים געפֿירט צוֹרִיק קייז אמעריקע.

— „וְשַׂזְׂשַׂזְׂשַׂזְׂשַׁח ! ”

דער עראפאלאן איז געפלוייגן, געפלוייגן, ביז ער
אייז געקומען קייז אמעריקע. ער אייז אריין צו מאָ
טעלעם טאטיע-מאָמע איין שטוב, און אייז געבליבן
שטיין אויפָּן טיש איין קיד.

— „העלאָן, מאָמע ! ” — האט מאטעלע א געד
שרײַ געטאן, און ער אייז צונגעלאָפָּן צו דער מאָמע
און האט זיך מיט איד צעקוישט.

— „העלאָן, מאָמע ! ” — האט עטעלע איז א
געשרײַ געטאן, און זי אייז אויך צונגעלאָפָּן צו דער מאָ
מען און האט זיך מיט איד צעקוישט.

דא איז א פְּרִיאַלְעַדְעַר אַרְיִינְגַּעֲקֻמְעַן דער טאָטָע
און האט געבראָכֶט „חַמְשָׁה-עָשָׂר“-פְּרוֹכְּטָן, ווֹאָס
וועאָסָן איז ארץ-ישראל : באָקסער, פִּינְגָּן, טִימְלָעָן
און מאָנדָלָעָן.

ז'ינְגָּן שווין אלע פְּרִיאַלְעַד בֵּים טיש געוזָן, און
די פְּרוֹכְּטָן פָּזָן ארץ-ישראל געגעָסָן. די קינְדָעָר האָבָן
דער צִילְטָדָע טאָטָע מיט דער מאָמעָן, זוֹי זַיְזַי
נען קייז ארץ-ישראל געפלוייגן, זוֹי זַיְזַי האָבָן דָּאָרטָן די
קלִיְינָע בִּימְעַלְעַד געפלְאָנְצָטָן, און זַיְזַי די קינְדָעָר אוֹיָף
די פְּעַלְדָּעָר האָבָן געווֹנְגָּן און געטאָנְצָטָן.
הָאָבָן טאָטָע-מאָמע געלְאָכֶט אָן אַגְּנָעָקוֹאָלָן פָּזָן
גְּלִיכָּם אָן ז'ינְגָּן געווֹנְגָּן צוֹפְּרִידָן ווֹאָס די קינְדָעָר ז'ינְגָּן
שווין דָּא צוֹרִיק ...

שָׁלַח־מְנוֹת

או פערעלע, א מיידעלע פון א יאר אכט, או געкомען פאָר נאכט אהיכם פון שול, האט זי געטראָפּן אויר טאטעה-מאמע זיצן אומעטיק און פֿאָרטראָקט.
— „וואָס אין, מאמע, וואָס איז געשען? וואָס זיעט איר בײַדַע אָזֶוי טרוּיעַרִיךְ?“ — האט פערעלע געפרענט.

— „נאָרנִיט, מײַן קִינְד“, — האט די מאמע געענטפֿערט, און געפֿרוֹאָוּת שמייכְלָעַן, אַבעָר סַאיַּז נאָרנִיט אַרְזִיס גַּעֲקוּמוּן פון שמייכְלָן.
— „וְאֵג מִיר דָו, פָּאָ, אַיך בֵּין שְׂוִין אַ גְּרוּיסָע מִידָּל, דָו קַעַנְסַט מִיר אַלְצָה דֻּעְרְצִיְּלוֹן“, — איז פֿערָעַלְעַ צָוָגַע שְׂמַטָּאנָעַן צָו אַיר טָاطָן.

האַט דַעַר טָאטַע דַעְרְצִיְּלָט :
— „דו וְוַיִּסְטַּדְּאָךְ, טָאָכְטָעָה, אַז נַאֲךְ דַעַר מַלְחָמָה וַיְיַעַן טַוִּוְנַטָּעָר קִינְדְּעָר אַין אַיְדָאָפָע גַּעֲלִיבָן אַז טָאטַע-מאמע. הָאָבָן מִיר נַאֲךְ דַעַר מַלְחָמָה גַּעַנְוָדָע אַז יִדְיִיש קִינְדְּ פָוִילָן אַז מִיר הָאָבָן אַים גַּעַדְשַׁקְטַּע אַוְיתַּע עַסְנוֹ אַז טְרִינְקָעָן אַז קְלִיְידָן זַיְדָן. דו וְוַיִּסְטַּדְּאָם. אַיך רַעַד פָוִילָן שְׁלַמְהַלְעָן פָוִילָן. זַיְן פָּאָטָעָר אַז זַיְנָע שְׁוּעַסְטְּעַרְלָעָד זַיְנָע דַעְרָהָרָגָעָט גַּעֲוָאָרָן, אַז עַר אַז זַיְן מַוְטָעָר זַיְנָע גַּעֲלִיבָן לְעָבָן.

הָאָבָן מִיר די גַּאנְצָע צִיְּטַע גַּעַשְׁקַט זַיְיַע גַּעַלְט אַז פְּעַלְלָעָד שְׁפִינְזִי. הַיְיַעַט הָאָבָן מִיר גַּעֲקָרָאָנוֹ פָוִילָן זַיְיַע אַ בְּרוּוֹן. זַיְיַע הָאָבָן פֿאָרְלָאָזָן פָוִילָן. זַיְיַע זַיְנָע אַיצְטָעָר אַין פְּרָאָנְקְרִיךְ. זַיְיַע זַיְלָן פֿאָרָן קִיּוֹן אַרְץ-יִשְׂרָאֵל בּוַיְעָן דַאָּרָט זַיְיַע נִיעָן הַיִּם. בְּעַטָּן זַיְיַע אַז מִיר זַיְלָן

זוי העלפּן. אנדערע גוטע מענטשן האבן זוי אויך געהאלפּן, אבער זוי מזון האבן נאך הונדרט דלאָר."

— „אוֹן דוֹ, טאטַע, האָסְטַ נִיטַ קִיןַ הַוְנְדָרֶטַ דָּאָרַ?“ — האָטַ דָּאָם קִינְדַ פְּלוֹצְלָוָגַ אַיבְּעַרְגָּרִיסַ דָּאָם שׂוֹזְבִּיגַן.

— „ניִין, טַאכְטַעַר“, — האָטַ דָּעַרְטַ טַאכְטַעַ גַעַרְטַעַרְטַ, — „מִירַ קַעַנְעַוְ שִׁקְוַ פִּינְתַ, צַעַן, פּוֹפְצַן — אַבְּעַרְטַ נִיטַ הַוְנְדָרֶטַ!“

מער האָטַ פֻּרְעָלַעַ נִיטַ גַעַרְעַדְטַ אַיִתַ מַאֲרַגְנוֹן וּוּעַן זַי אַיַזְ גַעַקְוָמַעַן פָוּן סְקוּלַ אַיַזְ זַי אַוְעַקְ צַוְ אַיְרַ בעסטער חַבְרַטְעַ, נִיטְעַלְעַ. פָוּן דָאָרַטַ זַיְנַעַן בַּיְדַעַ גַעַנְגַעַן אַיַן דָעַרְ יַדְיַשְׁעַרְ שָׁוֹלַ. אַיְפַן וּוּגַן האָטַ פֻּרְעָלַעַ דַעְצְיַילַטַ נִיטְעַלְעַן פָוּן דַעַם בְּרַיוֹן פָוּן אַיְרַ רַאְפַעַ, אַיַן פָוּן דַיְ צְרוֹתַ פָוּן אַיְרַעְטַאְמַעְמַעַן. אַזְוִיְלַעַ זַיְנַעַן בַּיְדַעַ קִינְדָרַעַ גַעַבְלִיבַן שְׁטִילַ, נִיטַ גַעַרְעַדְטַ אַיַזְ האָבַן גַעַשְׁפָאַנְטַ פְּאַרְטְרַאַכְטַ, אַיִתַ קִיןַ זַאְדַ אַיַן גַּאֲסַם זַיְרַ נִיטַ אַומְגַעְקַוְקַטַ, אַיַן גַעַקְוַקְטַ וּוּיְטַ פְּאַרְוִיםַ, זַיְ זַיְ וּוּאַלְטַןַ וּוּלְןַ זַעַן עַרְגַעַזְ דַיְ מַוְתַעַרְ מִיטַן יַגְעַלְעַן פָוּן אַיְרַאְפַעַ.

— „פֻּרְעָלַעַ, אַיְדַ האָבַן אַן עַצְחַ!“ — האָטַ פְּלוֹצְלָוָגַ אַ גַעַשְׁרַיְ גַעַטְאַן גַעַטְעַלְעַן.

— „וּוֹאָסַם? וּוֹאָסַם?“ — האָטַ פֻּרְעָלַעַ אַוְשַ אַ שְׁפְרַוְנְגַ גַעַטְאַן פָוּן פְּרַיְידַ.

— „דוֹ וּוּיְסַטַ דָאָרַ, פֻּרְעָלַעַ“, — האָטַ גַעַטְעַלְעַ גַעַנוּמַעַן רַעַדְןַ נִיךְ-גִיךְ, — „אֹזְ יִדְןַ נִיבְןַ אַיְצְטַ אַסְרַ גַעַלְטַ פְּאַרְ יִשְׂרָאֵלַ. יִדְןַ הַעַלְפַן אַוְיךְ דַיְ וּוֹאָסַם וּוּיְלַןְ פְּאַרְוַןַ קִיןַ יִשְׂרָאֵלַ. מִירַ נִיְיעַן דָאָרַ אַיְצְטַ אַיַן שָׁוֹלַ. דַעְצְיַילַ אַלְזַיְ דַעַם לְעַרְעַרְ. זַאְלַ דָעַרְ לְעַרְעַרְ דַעַרְ“

צילן די קינדרער. אפשר וועלו אלע טאטעם און מאמעס העלפֿן דעם יידישן ינגעלע און זיין מוטער ? ” — „שא, ניטעלע”, — האט פערעלע אויסגערטען מיט שמחה, — „מיר האבן דאך אין א פאר וואכון ארום פורים. יידן שיקו זיך אײַנער דעם אנדערן שלח-מנות. וועלו אלע טאטעם און מאמעס פון אונדזער שול שיקו דעם יידישן ינגעלע און זיין מודען שלח-מנות. א, וואלט דאס געווען א שיינער שלח-מנות ! ”

או די קינדרער זייןנו געקומען אין שול, האט פערעלע אלץ דערציילט דעם לערער און זי האט אים געבעטן צו רעדן צו די קינדרער ווען דעם שלח-מנות אוית פורים צו דער מוטער מיטן ינגעלע.

אויפֿן צויזיטן מאג האבן די קינדרער געבראכט אין שול א סך קאנזערטן. אין די קאנזערטן איז געווען שלח-מנות — א סך איזונ-דאלארדיקע, צויזי-דאלארדיקע, אוו עטלעכע פינטא-דאלארדיקע. אין מוטער איז אליען געקומען און האט געבראכט צען דאלאר שלח-מנות.

אוית מארגנו האט דער לערער געליענט פֿאָר די קינדרער א בריוועלע, וואס פערעלען פֿאָטער האט אַנגגעשריבן צו דער מוטער מיט איר זון אין איראָפּע :

לייב פֿרוי און טיעערער שלמה-לע :

עם איז באָלד פורים בײַ יידן. שיקו מיר איך שלח-מנות. — הונדערט דאלאר. נעמט דעם שלח-מנות און פֿאָרט אין יידישן לאנד ישראָל.

דעם שלח-מנות שיק איך ניט אליען. מיר האבן איז אַמְּעִירִיקָע טיעער עיגישע קינדרער,

וואס לערנען זיך אין די יידישע שולן. דער לער
רער און די קינדר ער פון דער של, וואו פערעלע
לערנט, האבן געהערט או איר ווילט פאָרוּ קייז
ישראל און בויען דאָרט אַנְיָעֶר נײַע הײַם. שיקוּ
זַיִ אַיְיךְ אַוְיךְ שְׁלַחְמָנוֹת, אַוְן ווַינְטָשָׂו אַיְיךְ גַּלְיכְּ
אַיְיךְ אַיְינְעָם מֵיט אַלְעַ יַדְן.

פָּאָרֶט גַּעֲזָנֶט אַוְן שְׁרַיְבֶּט אָונְדוֹג. דָּעַר לְעַרְעַר
אַוְן די קִינְדְּעַר פָּוּנְשָׁוּל שִׁיקָּוּן שְׁלַמְהָלָעַן זַיְעַר
געַמְעָן פָּאָר אָן אַנְדָּעַנְךְ. מֵיט גַּרְוּם,

משה לְיַבְּרַמָּאָן

אַוְן דָּעַר לְעַרְעַר אַוְן די קִינְדְּעַר האָבָן בַּיִם סֻפֶּה
פָּוּנְשָׁוּל בְּרִיוֹו אָונְטָעָרְגָּעָשְׁרִיבָן זַיְעַר עַנְמָעָן. נָאָד דָּעַם
הָאָבָן זַיִ גַּעֲזָנָגָעָן פְּרִילְעַכְעַן לְיַדְעַר. זַיִ הָאָבָן זַיִ
גַּעֲפָרִיָּט וּוָסָם זַיִ הָאָבָן גַּעֲשִׁיקָּט אָזָא שִׁינְעָם שְׁלַחְ-
מָנוֹת.

פְּרִיְדָעֶלֶעֶן מַיט אַיר לֵיאַלְקָע

פְּרִיְדָעֶלֶעֶן אַיז פֿינַף יַאֲרָאַלְט. זַי
גִּיטַּנְאָרַגְנִיט אַין שָׁוֹל. זַי לַעֲרָנְטַגְנִיט
גִּיטַּקְיַיְן דִּישַׁן. זַי וּוּוִים, אֹז זַי אַיז אַ
יְדִישַׁ קִינְה, זַי מִינְטַמַּט, אֹז אַלְעַ
מַעֲנְטְשָׁן זַיְנְעָן יַדְן. זַי מִינְטַמַּט, אֹז
אַיר לֵיאַלְקָע אַיז אַוְיד אַיְד.

זַי זַגְנְט אֹז אַיר לֵיאַלְקָע:
— „זַי גּוֹטַם, מִינְן שִׁינְעַן לֵיאַלְקָע,
דוֹ הַעֲרָסְטָמַט? זַי אַ גּוֹטַם יְדִישַׁ מִיְּדַע
דָּעַלְעַ!“

איַיְן מָאָל פָּאָר פּוֹרִים, אַיז פְּרִיְדָעֶלֶעֶן
גַּעֲנְגְּנָעַן מִיט אַיר בְּרוֹדָעֶר אַין שָׁוֹל.
דָּעַר לַעֲרָעָר הַאָט דָּעַרְצִיְּלָט דַּי קִינְהַ
דָּעַר דַּי שִׁינְעַן מַעְשָׁה פּוֹן פּוֹרִים, אַיז פְּרִיְדָעֶלֶעֶן הַאָט
גַּעֲהָעָרָט.

זַי הַאָט גַּעֲהָעָרָט דַּי מַעְשָׁה וּוּעָנָן אַ קִינְגַּ, וּוּעָנָן
אַ שְׁלַעַכְתָּנוּ מָאָן, וּוּאָסַם הַאָט גַּעֲנוֹאַלְט טִיְּטָנוּ דַּי יַדְן,
וּוּעָנָן דָּעַר גּוֹטָעָר יְדִישְׁעָר קִינְגַּן אַסְטָר (עַסְטָעָר),
וּוּעָנָן דָּעַם גּוֹטוֹן יַדְן מַרְדָּכַי (מַאֲרְדָּכַי) — אַיז זַי
איַיְן גַּעֲוָעָן צּוּפְרִידַן.

אוֹ פְּרִיְדָעֶלֶעֶן אַיז גַּעֲקוּמוֹעַן אַהֲיִים, הַאָט זַי גַּעַנְוָר
מַעַן זַיְד שְׁפִילָן מִיט אַיר לֵיאַלְקָע אַזְזַיְתָמַט:
— „הָעָר, מִינְן לֵיאַלְקָע, בִּיסְט אַיְדִישַׁ מַיְדָעֶלֶעֶן
אַיְאָ? וּוּלְאַיְד דַּיְר דָּעַרְצִיְּלָן אַיְדִישַׁ מַעְשָׁהַלְעָן:
אַמְּאָל אַיז גַּעֲוָעָן אַ קִינְגַּן. הַאָט עַר גַּעֲנוֹמָעַן אַ שְׁלַעַכְתָּנוּ
מַעֲנְטְשָׁן אַיז הַאָט אַיְם גַּעֲמָאַכְטָמַט פָּאָר אַ גְּרוּוּסַן מָאָן.
דָּעַר מָאָן הַאָט גַּעֲהִיְסַן הַמָּן.

איַיְן מָאָל הַאָט הַמָּן גַּעֲזָגְנָט צּוֹם קִינְגַּן:
— „קִינְגַּן, קִינְגַּן, לְאַמְרֵר טִיְּטָנוּ דַּי יַדְן.“

האט דער נארישער קיניג גענטפערט :

— „גוט, לאמיר ! ”

אבער דער קיניג האט געהאט א גוטע פֿרוּי,
אסתר, און די פֿרוּי האט געהאט א גוטן פֿעטער,
מרדי. האט מרדכי גיעאנט צו דער גוטער קיניגין :
— „הער, אסתר, דו ביטט אויך א ייד. ני צום
קיניג און בעט פֿאָר די יידן.”

אי אסתר גענאנגען, און דער קיניג האט גיעאנט :
— „וואָל מעו בעסער טײַטן דעם שלעכטן מאָן און
אלע יידן זאָלן לעבן.”

„און אָזֶוַי אָזֶוַי טאָקע געוווען. אוּ, לִיבָע לִיאָלְקָע,
האָבָן זיך די יידן געפֿרִיט ! זיַּה האָבָן זיך געפֿרִיט אָזֶן
געזונגען. זיַּה האָבָן געטאָנְצָט אַיְן אלע גָּאָסָן. לאָמיר
אוֹיך טָאנְצָן, מִין שִׁינְעָן לִיאָלְקָע, מִיר זִינְעָן אוֹיך
יִדְישָׁע קִינְדָּעָר.”

און פֿרִײַדְעַלְעַ האט גענוּמָען אַיְר לִיאָלְקָע אוֹיך
די הענט אָזֶן זיַּה האָט מִיט אַיְר געטאָנְצָט.
אי אַרְיִינְגָּעָקָומָעָן דער טאָטָע, האָט זי מִיט אַיְם
אוֹיך גענוּמָען טָאנְצָן.

אי אַרְיִינְגָּעָקָומָעָן די מַאמְעָה האָט זי מִיט אַיְר אוֹיך
גענוּמָען טָאנְצָן אָזֶן געפֿרִיט זיך מִיט דעם שִׁינְעָם יוֹם-
טוֹב פּוֹרִים אָזֶן געזונגען אַ פֿרִײַלְעַד פּוֹרִים-לִיד :

היענט איַזְוִי פּוֹרִים, קִינְדָּעָר,
עם איַזְוִי דער יוֹם-טוֹב גְּרוּיִים.
לאָמיר זִינְעָן לִידָּעָר
און נִין פּוֹן הוֹיז צוֹ הוֹיז.

פְּרִיְדָעַלֶּעֶן גְּרִיְמַט זַיְד צָוֵם סָדֶר

פְּרִיְדָעַלֶּעֶן גְּרִיְמַט זַיְד אַיְזָן אַיְדִישָׁעֶר שָׁוֹל. זַיְהָאָט לִיב דִי יִדְישָׁע שָׁוֹל אָוֹן זַיְהָאָט וַיַּיְעַר לִיב יוֹם-טוֹבִים. אָוּסְגִּינְט אָוּזָעַק דָעַר יוֹם-טוֹב סָוּפּוֹת, טְרָאָכֶט זַיְשְׁוִין פָּוֹן חֲנוֹפָה. אָוּסְגִּינְט אָוּזָעַק דָעַר יוֹם-טוֹב חֲנוֹפָה, טְרָאָכֶט זַיְשְׁוִין פָּוֹן פּוֹרִים. אָוֹן אָוּסְגִּינְט אָוּזָעַק דָעַר יוֹם-טוֹב פּוֹרִים, טְרָאָכֶט זַיְשְׁוִין פָּוֹן פְּסָחָת. פְּסָחָת הָאָט זַיְהָאָט פָּוֹן יְהָדָן יוֹם-טוֹב, אָוֹן מַעַר וּוּאַלְעַזְיָהָאָט זַיְהָאָט דָעַם סָדֶר. זַיְהָאָט אַיְזָן אַיְזָן אַבָּאָבָן אָוֹן אַנְדָעַר שְׁטָאָט. מִיטְצְוַיִּי יָאָר צְוִירָק זַיְנָעַן זַיְדָעַן-אָוֹן-בָּאָבָן גַּעַקְוָמָעַן צַוְּגָאָסְט, הָאָבָן זַיְגַּעַמְאָכֶט אָסָדֶר בַּיִּפְרִיְדָעַלְעָם טָאָטָן אַיְן שְׁטוֹב. קָעוּ פְּרִיְדָעַלֶּעֶן דָעַם סָדֶר נִימְפָּאָרְגָּעָסְן. הָאָט זַיְפָּאָרְגָּעָסְן גַּעַשְׁרִיבָן צָוֵם זַיְזָן אַיְבָּיוּלָעַן. זַיְהָאָט צָוֵם זַיְזָן :

„לִבְעָר זַיְדָע, וּזַיְזָן פְּלִילְסְטוֹן זַיְדָע? וּזַיְזָן פְּילְטָט זַיְדָע בָּאָבָע? זַיְדָע, אָפְשָׁר קַעַנְסְטוֹן קַוְמָעַן צַוְּגָאָסְט? אַוְיָת פְּסָחָת? אַיְדָה לִבְעָר דָעַם יוֹם-טוֹב פְּסָחָת אָוֹן דָעַם סָדֶר. דָוּ גַעַדְעַנְקָסְט דָעַם שִׁינְגָעָם סָדֶר פְּאַרְגָּאָזָן? יָאָרָן? קָומָן צַוְּגָאָסְט אָוֹן פְּרָאוּזָע נָאָר אַמְּאָל אַסְדָּר. אַיְדָה קַוְשָׁה דִּיק אַיְזָן קַוְשָׁה דָעַר בָּאָבָעָן.

דִּין אַיְנִיקָּל, פְּרִיְדָעַלֶּעֶן.

הָאָט דָעַר זַיְדָע אַיְבָּעָר גַּעַלְיִיעַנְט דָּאמָם שִׁינְגָעָם בְּרִיד-וּוּלָע אָוֹן הָאָט אַיְר בָּאַלְד גַעַנְטַפְּעָרָט :

„מִינְיָן לִבְעָר אַיְנִיקָּל פְּרִיְדָעַלֶּעֶן, זַאָלָסְט זַיְן גַעַזְוָנָט. אַיְדָה שְׁרִיבָן צַוְּגָאָסְט אָוֹן אַיְדָה שְׁרִיבָן צַוְּגָאָסְט דִּין טָאָטָן. אַיְדָה

קען דאס יאר צו איך ניט קומען, זאל דער טאטע
אליען פראוען א סדר. ווי אזי פילסטו זיך? ווי אזי
לערנסטו זיך? ביסט א גוט יידייש מידעלע?
נו, איך ווינטש דיר א פריילען פסה. גרים דיבגען
דיבע עלטען. **דיבע זיידע אברהם.**

און פרידעלען טאטע האט געפראוועט א סדר.
או, או דאס געווען א שיינער סדר! די מאמע האט
אוענקנעשטעט יומ-טוב-ליךט אויפן טיש. און ווינן,
און מצות און נאך זאכן. פרידעלען ברודערל האט
געבענט די פיר קשיות. דער טאטע אויז געוועט
ברײיט, ווי א מלך, און האט געשיגנט און אויז געווען
פריילען. ער האט דערציילט פרידעלען און איר ברודּ
דערל די שיינע געשיכטע פון פסה, ווי משה האט
באפרײיט די יידן פון מצרים.
פְּרִידָעַלָּע האט שטילערהייט צונענו מען דאס
שטייקל מצה, וואס פאפא האט באהאלטן אונטערן
קיישן. נאך דעם האט זי געעפנט די טיר פאָר אליהו
הנבייא. אליהו אויז אַרְיִינְגֶּקְוָמָעָן אַחוֹבָעָר, אַשְׁיִידָעַר,
גענדיקער, מיט אַלְאַגְּנָעָר, לִיבָּעַ יִדְוָן!, האט אַפְּגַּנְּטְּרוֹנָן
קען פון ווין גלאָז אַבְּיַעַלְעַז ווינן און אויז זיך שטילער-
הייט אַרְוִיסְגַּעַנְגַּעַנְגַּעַן.

דאָס צוֹוִיטָעַ יַאֲרַ האַט **פְּרִידָעַלָּעַן** טאטע, נאך
פורים, שווין אליען געוזאנט צו **פְּרִידָעַלָּעַן**:
— “נו, **פְּרִידָעַלָּעַן**, מעגסט זיך שווין נעמען גרייטן
צום סדר.”
און **פְּרִידָעַלָּעַן** האַט מיט פְּרִידָעַז זיך גענו מען גרייטן
צום סדר.
(ס' ५)